

Єдина Країна

Единая Страна

КРИЛА УКРАЇНИ

Друкований орган
Міністерства
оборони України

№ 47 (762)

24 – 28 листопада
2014 року

www.krula.com.ua

e-mail: krula_ukr@i.ua

Передплатний індекс –
22242

На варті неба України!

“Життя – Батьківщині,
честь – нікому...”

7 стор.

Нам - 15 років!

4 стор.

“Кредитні канікули” для військовослужбовців:
міф чи реальність?

5 стор.

У Миколаєві Су-24
ставлять на крило

9 стор.

Новообраний парламент обрав собі спікера
і призначив нового прем'єра

На своєму першому засіданні, яке відбулось у четвер, 27 листопада, новообрані парламентарії 8-го скликання обрали Володимира Гройсмана на посаду Голови Верховної Ради України.

За нього проголосували 359 депутатів. Його кандидатуру підтримали всі фракції коаліції, зокрема “Народний фронт”, чий голова Олександр Турчинов був спікером Ради минулого скликання. Своє призначення Гройсман зустрів словами “Служу народу України”.

Крім того, Верховна Рада України підтримала кандидатуру Арсенія Яценюка на посаду голови українського Уряду. За нього

проголосував 341 народний депутат.

Новообраний Прем'єр заявив про готовність підтримувати курс Президента України Петра Порошенка щодо реформування країни.

“Шановний пане президент! Моя вам рука для проведення всього того, що ви тільки-но сказали з цієї трибуни. Це наша спільна відповідальність”, – сказав він, виступаючи з трибуни парламенту.

Гаряча лінія “Крила України” (0432) 59-60-48 65-22-048

ІНФОРМПОЛІТИКА

Заступник Міністра оборони України провів нараду з керівниками військових ЗМІ

25 листопада під головуванням заступника Міністра оборони України — керівника апарату Петра Мехеда та за участю керівництва Управління преси та інформації Міністерства оборони України, військових ЗМІ, начальників Регіональних медіа-центрів Міноборони, представників визначених структурних підрозділів Міноборони та Генерального штабу ЗС України, відбулася нарада щодо обговорення актуальних питань з метою посилення інформаційного забезпечення оборонного відомства та ЗС України.

Петро Мехед підкреслив, що у Міністерстві оборони працює потужна система інформаційного забезпечення, і враховуючи ви-

клики сьогодення, участь Збройних Сил в антитерористичній операції, військовим журналістам в роботі необхідно здійснювати

оперативне реагування та всебічне забезпечення військовослужбовців, громадськості актуальним інформаційним продуктом.

Під час наради слово мали головні редактори військових засобів масової інформації, начальники Регіональних медіа-центрів Міноборони, які доповіли про загальний стан справ у своїх зонах відповідальності та підлеглих колективах, проблемні питання у своїй повсякденній діяльності. Також офіцери одразу пропонували

шляхи їх вирішення.

Заступник Міністра оборони України — керівник апарату зазначив, що всі побажання будуть прийняті до уваги керівництвом оборонного відомства для подальшого планування діяльності військових засобів масової інформації.

www.mil.gov.ua

ДЕЛЕГАЦІЇ

Багатонаціональна інспекційна група перевірила військові частини на Київщині

Даний захід відбувся відповідно до міжнародних зобов'язань України за розділом IX Віденського документа 2011 року.

Під час перебування в бригаді тактичної авіації Повітряного командування "Центр" Повітряних Сил Збройних Сил України інспектори відвідали казарму та їдальню бригади, поспілкувались з командуванням, отримали змістовні відповіді на численні запитання, що стосуються контролю повітряного простору в зоні відповідальності, забезпеченості та підготовки пілотів, організації пошуково-рятувальної служби та ін.

В ході проведення брифінгу ін-

спектори детально ознайомились із структурою та життєдіяльністю військової частини, кількістю особового складу, озброєння та військової техніки.

На завершення заходу інспекційна група Іспанії, переконавшись, що вся військова техніка та особовий склад знаходиться в постійних місцях дислокації, підтвердила виконання Віденського договору українською стороною.

Любов Киналь.
м.Васильків.

ПРОМИСЛОВІСТЬ

"Укроборонпром" представить Україну на "IDEAS-2014"

Підприємства-учасники Державного концерну "Укроборонпром" візьмуть участь у 8-й міжнародній виставці "IDEAS-2014" у Пакистані.

Пропонувати свою продукцію та вести переговори будуть представники цілої низки підприємств Концерну: ДП "Київський бронетанковий завод", ДП "Завод ім. В.Малишева", ДП ДККБ "Луч", ДП НВК "Прогрес" та ДП "Нарп". Серед експонатів на українському стенді будуть представлені макети ОБТ БМ "Оплот", бронетранспортерів "БТР-3Е1" та "БТР-4", протитанкових ракет, а також систем радіолокаційної розвідки.

International Defence Exhibition and Seminar вважається одним з провідних світових заходів. Виставка проводиться раз на 2 роки та супроводжується семінаром.

Ринок озброєнь Азійського регіону на сьогодні є одним з найкрупніших у світі. Виставку "IDEAS-2014" відвідає багато пакистанських і іноземних представників вищого військово-політичного керівництва силових відомств та ОПК, а також державні та приватні компанії, що спеціалізуються на продукції військового та подвійного призначення.

У НАТО створять фонди зміцнення обороноздатності України

На засіданні комісії Україна-НАТО на початку грудня обговорять низку практичних кроків щодо поглиблення та активізації співпраці України з альянсом.

На засіданні комісії Україна-НАТО в Брюсселі на початку грудня планується перейти до практичних кроків щодо зміцнення обороноздатності України, в тому числі до заснування трастових фондів НАТО для реалізації цієї мети. Про це на брифінгу повідомив речник МЗС Євген Перебийніс, передає ЛІГАБізнесінформ.

Перебийніс зазначив, що 2-3 грудня міністр

ОБОРОННЕ БУДІВНИЦТВО

На Тернопільщині продовжується відбір кандидатів в загони оборони

На Тернопіллі, на базі кожного районного та міського військкомату, триває процес створення загонів оборони. Як повідомили в обласному військовому комісаріаті, завданням цих загонів стане: охорона важливих об'єктів та комунікацій; виконання завдань комендантської служби у своїх районах; розгортання та несення служби на блокпостах; боротьба з диверсійно-розвідувальними групами, антидержавними, незаконно утвореними збройними формуваннями та мародерами; підтримання безпеки та правопорядку у районі формування.

— Загони оборони формуються у кожній адміністративно-територіальній одиниці районного рівня за рахунок населення, яке добровільно виявило бажання захищати Вітчизну, — зазначив заступник обласного військового комісара полковник Олександр Музиченко.

Також офіцер запевнив, що відправляти у зону АТО ці загони

не будуть — вони охоронятимуть свої міста та райони, як це від початку планувалося щодо батальйонів територіальної оборони.

У білці загонів оборони приймають людей у віці 18-60 років. Самі загони повноцінно розгортають свою діяльність лише у випадку відкритої агресії або іншої критичної ситуації у районі.

Аби потрапити до загонів са-

мооборони, слід звертатися до районних військових комісаріатів. Сюди можуть відбирати тих, кого раніше визнавали не придатними за мобілізацією (обмежено придатними за станом здоров'я). Тобто для більшості достатньо лише бажання. Кандидатів відбирають винятково на добровільних засадах.

Василь Лабай.
Фото автора.

Альянсу з метою зміцнення обороноздатності України".

За словами Перебийніса, країни-члени НАТО будуть проінформовані про програму нового уряду, імплементації демократичних реформ, реформування сфери безпеки і оборони України.

Нагадаємо, раніше на Парламентській асамблеї НАТО було зачитано звернення Президента України Петра Порошенка. У ньому він повідомив про відновлення євроатлантичного курсу України. "Наша країна рішуче відновлює політичний курс на інтеграцію в євроатлантичний простір безпеки. Курс відображає бажання українських громадян", — написано у зверненні.

ОГОЛОШЕННЯ

Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба оголошує набір до докторантури та очної ад'юнктури у 2015 році

Набір до докторантури та очної ад'юнктури Харківського університету Повітряних Сил здійснюється за спеціальностями: до докторантури: 20.02.14 – озброєння і військова техніка (технічні науки);

до ад'юнктури: 20.02.12 – військова кібернетика, системи управління та зв'язок (військові науки), 20.02.14 – озброєння і військова техніка (технічні науки), 05.13.06 – інформаційні технології, 05.22.13 – навігація та управління рухом.

Підготовка докторів і кандидатів наук з цих спеціальностей проводиться за наступними основними напрямками: авіація, наземне забезпечення авіації, протиповітряна оборона Сухопутних військ Збройних Сил України, зенітні ракетні війська Повітряних Сил Збройних Сил України, автоматизовані системи управління військами та озброєнням, радіотехнічні війська Повітряних Сил Збройних Сил України, радіоелектронна розвідка та радіоелектронна боротьба, електротехніка.

Умови вступу та порядок оформлення документів до докторантури та ад'юнктури викладено в Інструкції про організацію підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів у Збройних Силах України, що затверджена наказом Міністра оборони України і Міністра освіти і науки України від 30.06.2000 № 194/265.

Довідки за адресою: 61023, м. Харків-23, вул. Сумська, 77/79, Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба. Телефон для довідок: (057) 704-96-01.

НА НАЙВИЩОМУ РІВНІ

Президент України: **“Зупинити трагедію на Донбасі можливо лише за допомогою сильної, професійної та патріотичної армії”**

Президент України провів зустріч з Головнокомандувачем Об'єднаних Збройних Сил НАТО в Європі, Командувачем Збройних Сил США в Європі генералом Філіпом Брідлавом.

“Ваш візит до України є знаковим і чітко демонструє, що США та НАТО – разом з нами в цей складний час”, – сказав Президент України Петро Порошенко.

Глава держави подякував генералу Брідлаву за підтримку та допомогу Україні з боку США. Президент України наголосив на тому, що за останні сім місяців “Україні вдалося побудувати практично нову армію, яка має сильний дух та високий патріотизм і, що дуже важливо, армія має дуже сильну підтримку українського народу”.

Петро Порошенко акцентував увагу присутніх на тому, що українській армії вдалося провести кілька вдалих військових операцій, і зараз вона потребує активізації співпраці з військовими США та АТО саме в напрямку обміну досвідом та знаннями і покращення вишколу.

Президент подякував США за військову допомогу і наголосив на важливості розвитку двосторонньої співпраці в оборонній сфері, що дозволить не лише підсилити українську армію, а й головне – врятувати життя україн-

ських військових.

Генерал Брідлав подякував Президенту Порошенку за зустріч і висловив захоплення мужністю українських військових та задоволення зростаючим рівнем співпраці між українськими та американськими військовими.

Президент України високо оцінив діяльність Спільного Україно-американського комітету оборони, який впроваджує в Україні військову реформу на двосторонній основі, що вже в цьому році дозволить значно підсилити військову міць української армії.

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Від Революції Гідності до Країни Гідності

Президент Петро Порошенко взяв участь у відкритті першої сесії новообраної Верховної Ради VIII скликання. Глава держави звернувся до Парламенту із посланням “Про внутрішнє та зовнішнє становище України”.

За словами Президента, зараз Україна отримала унікальний шанс, “який дуже відповідальний Український народ подарував Українській державі, вперше обравши до Українського Парламенту проєвропейську конституційну більшість”. “Наше з вами завдання можна передати простою формулою: відвести загрози і використати шанс”, – сказав Петро Порошенко.

Глава держави закликав скористатися унікальними можливостями, які відкрила Революція Гідності. “Революція Гідності, героїчний спротив українців агресії, повернення на шлях демократії – все це на небачену висоту підняло міжнародний авторитет України”, – відзначив Президент, додавши, що “цей авторитет, віру світу в потенційну успішність українського проекту, готовність допомогти в його реалізації ми з вами повинні конвертувати в широкий потік іноземних інвестицій в українську економіку, який вкупі з тяжкою повсякденною працею почне підвищувати соціальні стандарти українців до рівня європейських”.

Щодо відносин з новим Парламентом, Президент заявив: “У реалізації реформаторської, проєвропейської коаліційної угоди я є надійним союзником нового парламенту. Керуватимуся насамперед Конституцією України, яка чітко, або більш-менш відносно чітко, розподіляє і повноваження, і сфери відповідальності. Зроблю все від мене залежне для злагодженої роботи Верховної Ради, Президента, Кабінету Міністрів”.

Говорячи про закон про Національне антикорупційне бюро, який незабаром набере чинності, Президент запропонував призначити керівником цього бюро людину з-поза меж України. “Вона матиме одну перевагу – відсутність зв'язків в українській політичній еліті”, – наголосив Глава держави.

“Наша політика має бути спрямована на те, щоб крок за кроком рухатись від країни Революції Гідності до власне Країни Гідності. Хочу, щоб ви кожного разу, ступаючи до цієї зали, – як і я, заходячи в адміністрацію на Банковій, – згадували про полеглих, які віддали життя за Україну. Як за сотні кілометрів звідси, так і в кількох кварталах, на алеї Небесної сотні. І щоб так само згадували про живих, які потребують ефективного урядування, успішних реформ, розвиненої економіки, соціальних гарантій та справедливості”, – закликав народних обранців Президент.

Глава держави відзначив, що загрози, які постали перед нашою державою, перед Україною не стояли з часів Другої світової війни та повоєнної розправи з українським національним рухом.

Президент назвав головними викликами відсутність надійних гарантій зовнішньої безпеки, тотальну корупційність державного апарату, судової системи, а також безробіття, бідність та соціальну несправедливість,

які ворог обов'язково використовуватиме для дестабілізації України.

Разом з тим, за словами Президента, частиною тектонічних перетворень має стати і реформування оборонного сектору: армії, спецслужб, ВПК.

“Ми занадто рано повірили у «вічний мир», – наголосив Петро Порошенко. – І тепер пожинемо гіркі плоди чужої агресивності та власного безвідповідального пацифізму. Думаю, ви всі розумієте, що у нас нема іншого виходу, крім як нарощувати військові асигнування. І вже зовсім скоро вам подадуть відповідний проект бюджету. Іноземних солдат біля наших кордонів – як сарани. А найближчими роками Україна мусить розраховувати насамперед на боєздатність власних Збройних Сил. Для цього нам треба, насамперед, вкластися фінансами та зусиллями в доозброєння та переозброєння військ засобами високоточного вогневого ураження, сучасними пристроями розвідки та зв'язку, новою бронетехнікою. Збільшити кількісно армійську авіацію”.

Президент зазначив, що в ході АТО виявилася не ефективність старої системи тилового, технічного та медичного забезпечення. Тому її доводиться міняти «на ходу» – із широким залученням волонтерів, не обтяжених мертвими й часом просто дурнуваними інструкціями часів Першої світової. Тих, хто не справляється, – звільняють, хто прокрався, – мають сісти.

“Щоб забезпечити ритмічне фінансування підприємств ВПК, ми вже зараз починаємо проектувати державне оборонне замовлення не на рік, а як мінімум – на три. Хоча тут потрібен ще ширший горизонт планування”, – додав він.

Петро Порошенко наголосив, що найважливіше зараз і для влади, і для країни – бути єдиними. “Євангеліє вчить, що царства, поділені всередині, – впадуть. Так будьмо ж єдиними, бо настав момент згуртуватися у боротьбі за Україну”, – заявив Президент.

Глава держави відзначив, що випробування об'єднали країну. “Хитка ідеологічна рівновага, в якій Україна 23 роки балансувала між Сходом та Заходом, змінилася повною ясністю. Майже 100% людей – за єдину країну. Конституційна більшість українців бачить її унітарною, а не якоюсь там федерацією”, – сказав Петро Порошенко.

Президент наголосив на тому, що зупинити трагедію на Донбасі можливо лише за умов наявності “сильної, професійної, надійної і патріотичної армії”. Тоді політичним лідерам нашої країни, дипломатам буде набагато легше знай-

ти можливість врегулювання ситуації. У свою чергу, генерал Брідлав висловив підтримку українському народові та співчуття сім'ям загиблих українських воєнів на Донбасі.

Прес-служба Президента України.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ

Арсеній Яценюк:

“Курс України до Європейського Союзу нелегкий, але незворотній”

“Наш курс до Європейського Союзу нелегкий, але його сповідує вся українська нація. Він потрібен для нашої країни, і цей курс незворотній, що б Росія і Путін не робили”, – сказав Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк на останньому засіданні чинного Уряду в середу, 26 листопада.

Глава Уряду нагадав, що відповідно до Конституції України Кабінет Міністрів складає повноваження перед новообраною Верховною Радою: “Завтра очікується перше засідання новообраного складу українського Парламенту, тому сьогодні відбувається останнє засідання чинного українського Уряду”.

Він нагадав, якою була країна, коли цей Уряд розпочав роботу: “Президент утік, Уряд втік, резерви розкрадені, газ, який випарувався кудись, кошти, які розтягнуті по кишнях, армія, якої немає, Росія, яка є. Таку країну ми тоді отримали. І велика заслуга в першу чергу українського народу, який сприйняв складність ситуації і підтримав всі ті жорсткі складні непопулярні заходи, які приймалися цим складом Кабінету Міністрів України”.

За його словами, за останні 20 років жоден склад Кабінету Міністрів не був у таких умовах, “тому що жоден Уряд не був військовим Урядом”: “Фактично Україна знаходиться в стані війни з ядерною державою, в стані російської військової агресії, і це – основна небезпека і основний чинник того, як складно зараз в країні”.

“Російська військова агресія привела до тимчасової втрати контролю над Автономною Республікою Крим, так і над частинами Донецької і Луганської областей. Із цим викликом ми повинні боротися, і він буде стояти перед наступним Урядом, перед Президентом, Парламентом і українцями”.

Серед основних позитивних зрушень за останні дев'ять місяців Арсеній Яценюк назвав підписання Угоди з Європейським Союзом: “Ми підписали і ратифікували Угоду про полі-

тичну асоціацію і економічну інтеграцію з членами Європейського Союзу. Ми почали її виконувати. В рамках економічного аспекту Україна отримала односторонній доступ до європейських ринків, і ми можемо продавати свої товари на території ЄС”.

Глава Уряду повідомив, що завдяки доступу до ринків ЄС експорт української продукції до країн-членів Європейського Союзу зріс на 12%: “А це плюс 1,5 мільярда доларів США”.

Ще одним зрушенням він назвав перехід до другої стадії підготовки до спрощення візового режиму України з ЄС: “У рамках реалізації нашої політики щодо безвізового режиму – запровадження біометричних паспортів. Виділені 150 мільйонів гривень на відповідні термінали, встановлені зразки біометричних паспортів”.

Він нагадав, що в структурі Уряду був створений Офіс з питань європейської інтеграції, а в кожному міністерстві з'явилися посади заступників Міністрів з питань євроінтеграції, проведено низку спільних засідань членів Уряду із партнерами з Європейської комісії.

“Основні плани – продовжувати те, що розпочав чинний Уряд, той фундамент, який ми збудували. На цьому фундаменті треба будувати велику українську хату. Робота непроста, складна, але таке завдання України в цілому, і це завдання можливо виконати тоді, коли Президент, Уряд, нова парламентська більшість підтримуються народом України і спільно з українцями кожен робить свою роботу”, – сказав Арсеній Яценюк.

Департамент інформації та комунікацій з громадськістю секретаріату КМУ.

Нам – 15 років!

Друкований орган Міністерства оборони України “Крила України” – видання загальнодержавне. Ми починали свій шлях 15 років тому як газета Військово-Повітряних Сил, і за ці півтора десятиліття нам довелося пережити не одне переформування й перепідпорядкування. Нас закривали, але ми продовжували друк газети. Наш колектив у добу тотального скорочення й знищення Збройних Сил зменшився більше ніж у чотири рази, хоча завдань навпаки стало більше. І все ж ми вистояли й продовжуємо розповідати нашим читачам про життєдіяльність Повітряних Сил й українського війська в цілому, новинки озброєння та кращих з числа воїнів-авіаторів й вартових неба.

Сьогоднішній колектив редакції газети “Крила України” – це всього півтора десятка військовослужбовців та працівників Збройних Сил України. З середини літа цього тривожного воєнного року спеціальні кореспонденти газети постійно перебувають у зоні проведення антитерористичної операції на Донбасі. Сьогодні ми розповідаємо нашим читачам вже не лише про авіаторів і вартових неба, а про всіх героїв та простих солдатів, які відстоюють незалежність на сході країни. Знаходяться у різних секторах зони АТО й наші колишні кореспонденти, які у добу скорочення були переведені до інших видань та структур Міністерства оборони України.

За роки свого існування творчий колектив нашого тижневика видав близько 800 номерів газети, тривалий період видавав журнал “Маркер”, а також світ побачили шість книг – Книга пам’яті про загиблих в Афганістані військових авіаторів, “Вони були першими”, “У горах Сванетії”, “Нас винты поднимут над землей афганской”, “FLENKER” в небі України” та “Грачи” летят в Баграм”. Причому, ця робота не припинялася ні тоді, коли ми отримали “новорічний подарунок” у 2007 році у вигляді наказу про розформування редакції, ні тоді, коли протягом трьох років творчий колектив випускав газету на громадських засадах як видання Федерації авіаційного спорту України, ні тепер, коли ми знову є газетою Міністерства оборони, але штат редакції так і залишився у четверо меншим від колишнього. Сьогодні вже напрацьовуються нові проекти, у тому числі – накопичується матеріал для створення сьомої книги – книги про учасників антитерористичної операції, цих справжніх героїв нашого часу.

Першим редактором газети “Крила України” був полковник Сергій Свенцицький – досвідчений офіцер-політпрацівник у радянському минулому, талановитий керівник та начальник Будинку офіцерів вже за часів української Незалежності. Він створював редакцію з чистого аркуша у старенькій одноповерхівці на території штабу Командування ВПС. Першими журналістами редакції стали молоді лейтенанти, шестеро випускників військового інституту при Державному університеті “Львівська політехніка” (нині – Академія Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного). Сьогодні з того першого лейтенантського десанту у редакції залишилося двоє офіцерів – майори Юрій Ігнат та Владислав Назаркевич.

Звичайно, всі ми сумуємо за десятками колег, які після скорочення редакції були вимушені звільнитися чи перейти на нові місця служби – вони, як і ми, творили

для вас газету, і не згадати про них у святковий день просто неможливо.

Зі славної когорти коректорів і літературних співробітників, яка у кращі часи налічувала також шість чоловік, взагалі залишився один. Точніше – одна, беззмінний літературний редактор Оксана Уретій, яка ось уже сім років вичитує газету від палітурки до палітурки, а також редагувала три з шести виданих редакцією книг.

Друга квітка нашої клумби, як ми, чоловіки, жартома іноді кажемо, це Наталія Ярмілка, яка займається версткою газети вже протягом багатьох років.

Представниця прекрасної половини людства у нашому колективі чотири – третью є молода журналістка Марина Добровольська, яка прийшла до нас нещодавно. Ну, і четвертою й наймолодшою співробітницею є Анастасія Олехнович, молода обдарована журналістка, яка прийшла у колектив, пройшовши журналістське становлення у міській газеті “Місто”. Настя багато пише, постійно знаходить нові, цікаві й актуальні теми.

Капітан Олександр Олехнович проходить службу на посаді відповідального секретаря газети. Попри молодий вік, на керівних посадах він служить вже не перший рік, пройшов АТО, до того ж – у найважчий період, під час трагедії під Іловайськом та після цього.

Міняв Олександра у зоні проведення АТО колишній відповідальний секретар газети підполковник запасу Віктор Гедз – людина, яка займається військовою журналістикою ось уже тридцять років, служив у прикордонних військах та ВДВ. Саме він, окрім підготовки матеріалів до газети, працює над створенням книг – він є співавтором кожної з них, особисто здійснює їх верстку та готує до

у газети та були розміщені у книгах “Нас винты поднимут над землей афганской”, “FLENKER” в небі України” та “Грачи” летят в Баграм”, співавтором яких є бойовий генерал, передає свій багатий військовий та життєвий досвід і нам, молодшим колегам, і нашим читачам. Також досвідчений керівник займається кадровою роботою.

Його так би мовити колегою по цеху є інший працівник Збройних Сил України, підполковник запасу Юрій Кулик, який керує роботою строюв частини. Цей офіцер запасу прослужив 20 років спочатку у Військах ППО, згодом – у частинах ВПС, а у запас звільнився з управління забезпечення діяльності командувача Повітряних Сил.

Дебет із кредитором у редакції зводить головний бухгалтер, підполковник запасу Павло Мальований – досвідчений фінансист та ревізор, який чверть століття прослужив у Збройних Силах.

Підполковник Олексій Тригуб також окрім написання матеріалів до газети разом із Віктором Гедзом періодично займається підготовкою до друку книг. Так, він був співавтором та укладачем книги “У горах Сванетії” та написав більшість матеріалів, надрукованих у книгах “Нас винты поднимут над землей афганской” та “Грачи” летят в Баграм”. Також він займається складанням сканвордів, які ось уже десятий рік друкуються у нашій газеті.

Окрім першого редактора є у колективі і ще один колишній начальник Будинку офіцерів – майор запасу Володимир Лазарев, який після розформування гарнізонного Будинку офіцерів у Полтаві став спеціальним кореспондентом нашої газети у цьому регіоні. Володимир Іванович має гарний стиль, готує цікаві матеріали, а це він – душа будь-якої компанії, надзвичайно ерудована людина веселої вдачі.

Майже з самого заснування редакції службу у ній проходить і полковник Сергій Клименко, який прийшов у колектив навесні 2000 року з розформованої дивізійної газети “Солдат України”, і за цей час змінив три маленькі зірочки на погонах на три великі, закінчив Національну академію оборони України та пройшов шлях від начальника відділу до заступника головного редактора.

Ну і, нарешті, сам головний редактор – наш командир та “генератор ідей” полковник запасу Микола Поплавський. Головним редактором газети Микола Нарцизович став у 2000 році – через рік

після її створення. Під його керівництвом протягом перших років свого існування газета пройшла становлення, відбулася як видання та здобула певне визнання у військах і серед ветеранів військової авіації. Не заціклюючись лише на авіації військової, вона знайшла цікаві теми, а відтак, – і читачів серед цивільних авіаторів. Коли “Крила України” стали газетою Міністерства оборони України, це видання вже давно було знайомим і звичним у кабінетах Мініборони та Генштабу, військових аташатах при іноземних дипломатичних місцях. “Крила” почали читати навіть за кордоном! Йдеться не лише про місії ООН, куди нашу газету привозили для українських миротворців, а й про цивільні рейсові літаки, де увазі пасажирів пропонувалася газета, деякі представники діаспори стали передплатниками видання.

Є у колективу й інші вагомні здобутки. Так, ось уже багато років наше видання є інформаційним спонсором міжнародних авіасалонів, представляючи також на них вітчизняну авіабудівну та авіаремонтну мережу.

Нагадаємо про нашу рубрику “Проба пера”, у якій друкуються вірші, що надходять на адресу редакції з усіх кутків України, а також про наш проект “Школа юнкорів”, який запроваджено до ювілею газети. Діти військовослужбовців та усі бажаючі надсилають нам свої віршовані й прозові розповіді про своїх батьків-військовослужбовців, чимало з яких сьогодні боронять Батьківщину у зоні проведення АТО. Тож приєднуйтеся до них, розповідайте нам і нашим читачам про мужніх захисників Вітчизни!

Ось такі, в двох словах – ми, журналісти, які працюють для вас, дорогі наші читачі. Ми з вами вже 15 років, і залишатимемося й надалі, розповідаючи на сторінках нашого видання про вас і ваші бойові будні, про новини та все, що цікавить вас. Тому продовжуйте телефонувати до нас та надсилати листи, пишіть, що вам цікаво, що вас хвилює й турбує. Продовжуйте звертатися із своїми проблемами на гарячу лінію редакції, що вказана на першій сторінці у кожному номері, і ми будемо продовжувати допомагати вам вирішити нагальні проблеми. Пам’ятайте, що газета існує саме завдяки вашим листам і зверненням, завдяки тому, що ви передплачуєте газету. Залишайтеся з нами і – дякуємо за підтримку!

Редколегія.

Річниця Майдану на передовій

Із Вінниці через Київ до прифронтового Маріуполя. На 1000 кілометрів розтягнулась 21 листопада наша дорога до земляків на передовій... Везли хлопцям все, що змогли зібрати на підприємствах та в організаціях області, по волонтерських центрах, через родичів і друзів в Україні та далеко за її межами. Спеціально рейс на передову під річницю Майдану не планували, бо на лінії східного фронту не до свят! Адже тут кожна мирна година без обстрілів, бомбувань, поранених чи вбитих — просте людське свято.

Серед передач вінничанам на першу лінію оборони Маріуполя були не лише теплі мамині шкарпетки, сухі борщі та сало від м'ясників Центрального ринку, а цілком конкретні замовлення бійців — електрогенератор, теплі валіжки, дитячі малюнки та джип для виїзду на бойові завдання. Хто все це купив, зібрав, приготував, зв'язав і намалював — не секрет: десятки і сотні людей по всій Вінниччині. Хтось дав скромну 5-ку із пенсії, хтось — сотню із дитячої скарбнички, хтось — тисячу із дорогого гаманця... Але разом вийшла ціла гора передач, яку ледь вдалось помістити в чотири "бусики" та всюдихід "Ніссан" із англійським правим кермом на символічних номерах "ПТН ПНХ". Їхали вночі, бо в цю пору менше транспорту на дорогах... А це, не гальмують зайвий раз із цікавості ДАШники на трасі на Донецьк і Луганськ, які, нарешті, зрозуміли — народну допомогу із тилу на фронт краще не зупиняти!

— Хлопці із першої танкової просили пригнати їм авто — швидке, мобільне, економне для пересування по лінії фронту, бойових вилазок та рейдів, — розповів під час відправлення колони на Маріуполь лідер гурту ТіК Віктор Бронюк. — Тому скинулись на джип хто скільки міг — я з гонорарів дав гроші, по Вінниці пройшлися "із шапкою" і купили через київський "Народний тил" дизельний Ніссан — старенький та живий. Помили його, перефарбували, зробили техогляд і запакували подарунками на передову... Паралельно відомий телеведучий Сергій Притула та мандрівник Юрій Тира із друзями купили мікроавтобуси і також завантажили їх харчами, одягом і буржуйками. Так, чотири буси від "Тилу" їздять в АТО щотижня. І не слухайте тих, хто каже, що артистам ця війна "по боку"...

Як реагували на наш камуфляжний конвой решта водіїв по трасі, колони військових вантажівок і бабусі із зернятками на узбіччі до самого Запоріжжя — треба було бачити! Бо нині на фронтних дорогах зустрічають, перш за все, по жовто-блакитному прапору і часто пропонують допомогу чи пальне... Але чим ближче ти підбираєшся до передової, тим менше зустрічаєш національних прапорів. Так, відчувається напруга російського вторгнення, сусідство із ДНР, дивний запах війни, який

читається в переляканих очах людей, майже тотальній російській мові, пустих вулицях і бідних магазинах... Але це все ще Україна: тут ходять гривні, паспорти із тризубцем, платяться пенсії та допомога на дітей. За 10 кілометрів — уже умовно

"не наша" земля: сепаратисти, чеченці, російські війська і ЗОНА БІ-ДИ, яку терористи називають Новоросією ...

— Маріуполь не здамо, бо за нами вся Україна! Вони смикаються, пробують стріляти, провокують на війну, але ми воюємо за свою країну, за свою землю і за своїх дітей, — кажуть наші хлопці на передовій. — Дякуємо всім за допомогу! Якби кожна область так допомагала, як Вінниччина годує, вдягає і обігриває своїх на фронті — ми вже були б на Красній площі та пиво у Москві було б по 3 гривні! У нас буцімто все є, але хочеться домашнього, рідного, свого... Свіжого сала із борщем, вінницької гірчиці із хроном, газет з міськими новинами та дитячих малюнків із Вінниці. Воювати нам є чим, а не вистачає лише сучасних "наворотів" — планшетів, безпілотників, тепловізорів... У держави на це грошей просто немає чи їх вже вкрадено? Тому "Нова пошта" у сусідньому селі працює цілодобово, адже саме через неї і волонтерів приходять на фронт головна гуманітарна допомога для війська від тата, мами, брата і всієї громади.

А коли почалась роздача валіжків, у сусідніх загонах і медичній службі раптом ще знайшлись вінничани.

— Передайте привіт у Хмільник, на Малі Хутори і Старе місто — ми воюємо, у нас все добре, чекайте із перемогою! — звернулись до рідних "Білі ангели" — військові медики-вінничани з польового госпіталю. — Дуже просимо скинутись на генератор, бо світло в операційну "позичаємо"... Для нас це був би кращий презент від вінницького Діда Мороза!

А несподіваними сюрпризами нашим бійцям цього разу виявилась мішень із портретом російського актора Пореченкова, гітара від музичної школи Вінниці та упаковка консервованих ананасів від Олени Вальчук... Звісно, на фронті свій гумор, але хлопці зрозуміли ці подарунки як натяк на святкування Нового року в окопах. Хоча їм і нам так хочеться миру і повернення всіх солдатів додому! На знак подяки вінничани із передової розписали своїми побажаннями український

прапор і передали його волонтерам.

Прощались ми без сліз... Казали один одному не прощавай, а до побачення! І, чесно кажучи, на довгі проводи часу не було, бо вночі наш табір обстріляли диверсанти. Тому після миттєвого сніданку в польовій їдальні, яка і не снілась інспектору Олі Фреймут, хлопці пішли в розвідку на виявлення ворога...

А ми вже по дорозі додому спілкувались із місцевими на придорожному базарчику.

— Добрий день! Чим торгуєте?

— Ви з України? Купіть хоч щось, бо грошей давно немає... Яблука, качки, молоко, олія... Все своє — домашнє!

— То ви знаєте українську, а в Україні жити хочете?

— Ми хочемо! Хоча у нас більше половини людей в селі греки... Але кругом прапори України — ви ж самі бачите! А в сусідній Волновасі вже чекають кацапів... Не всі, але багато хочуть у Росію на їхні пенсії...

— То хай сідають на маршрутку до Ростова — і вйо!

— Ні, це вони до нас за пенсіями приїдуть... По три буси щопонеділка. Але останній раз у них облом вийшов, бо Київ гроші їм вже не платитиме. То вони з іконами з 6-ї ранку Пенсійний фонд штурмували... Не помогло, бо вийшов чоловік у воєнному, дістав пістолет і послав їх назад у ДНР! Сказав один раз: хто тут живе — буде мати пенсію! Хто в ДНР! — ні! Але ж там залишились каліки немічні, прикуті до ліжка люди, багатодітні, інваліди дитинства... Хто із них кликав війну, кликав Росію і голосував на референдумі — як розділити і відсортувати... Бо там люди і тут люди, а між нами ВІЙНА!

Ще за 70 кілометрів на останньому блоку перед мирною Дніпропетровщиною зона АТО закінчилась плакатом "Кривбас мзду не бере!" і обшуком машини. Спецназ із добровольців та СБУ шукав зброю та ймовірних диверсантів... Уважно передивлявся всі паспорти, сумки і заглядав у очі... Бо в зоні бойових дій нині за 5 літрів спирту можна виміняти автомат Калашникова, за 50 гривень — гранату, за 100 — відро патронів! Скільки цього добра вже заїхало із Сходу на решту території України — ніхто вам не скаже... Так само ніхто не знає, як, де і коли ця зброя може "вистріляти" — на третьому Майдані, в кримінальних розборках чи під час народної люстрації корупціонерів...

А ще переживаєш дуже дивні відчуття, коли за годину із зони війни потрапляєш у мирне життя... Бо там, за сотню кілометрів, — окопи, холод і смерть летить із неба у вигляді російської міни, а тут все чисто, тихо і закохані пари п'ють у кафе каву та цілуються...

Роман Ковальський.

КОНСУЛЬТАЦІЯ

"Кредитні канікули" для військовослужбовців: міф чи реальність?

Військовослужбовцям з початку і до закінчення особливого періоду, а резервістам та військовозобов'язаним — з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду штрафні санкції, пеня за невиконання зобов'язань перед підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності, у тому числі банками, та фізичними особами, а також проценти за користування кредитом не нараховуються.

Такі зміни були внесені до пункту 15 статті 14 Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців і членів їх сімей" 20 травня 2014 року. Тобто, відповідно до вказаного положення банки припиняють нарахування процентів за користування кредитами, пені та штрафних санкцій за невиконання зобов'язань за кредитними договорами наступним позичальникам:

— військовослужбовцям (особи, які проходять військову службу) — з початку і до закінчення особливого періоду;

— резервістам (особи, які в добровільному порядку проходять службу у військовому резерві Збройних Сил України, інших військових формувань і призначені для комплектування у мирний та воєнний час) — з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду.

— військовозобов'язаним (особи, які перебувають у запасі для комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт із забезпечення оборони держави) — з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду.

Зважаючи на те, що особливий період в Україні розпочався з березня 2014 року, усім зазначеним особам мають припинити нарахування процентів за користування кредитами. Щоправда, це лише теорія. Перевірити ж реальність "кредитних канікул" редакція газети вирішила на власному прикладі. Озброївшись необхідними документами ми відвідали ряд банківських відділень, назви яких зі зрозумілих міркувань не згадуємо. Як виявилось, працівники банків знають про існування вказаної пільги для військовослужбовців і охоче погодились допомогти в її реалізації. Щоправда, окрім наявності стандартних документів для оформлення подібної заяви, додатково затребували:

довідку з місця проходження військової служби, завірену відбитком печатки військової частини або ж військовий квиток.

заяву про припинення нарахування та сторнування нарахованих процентних доходів за кредитом, не нарахування пені та штрафних санкцій за невиконання зобов'язань за кредитним договором (по можливості).

Вказані документи за словами працівників банків військовослужбовець має подати особисто. Однак після недовгої розмови співробітники погодились прийняти документи від родичів при наявності у них паспортних даних військовослужбовця.

Попри те, що банки виконують положення Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців і членів їх сімей", сама процедура списання відсотків, нарахованих за користування кредитами військовослужбовців в особливий період, ще не розроблена. Однак, у банках завіряють, що цей нормативно-правовий акт не змусить довго на себе чекати. Тож, шановні військовослужбовці, які мають кредитні зобов'язання, не ігноруйте право на "кредитні канікули", надане вам державою, використовуйте всі пільги, передбачені чинним законодавством.

Інна Заворотько.

ВОЇНАМ – ВІД ВІННИЧАН...

Десантникам на передовій буде тепло

Ніхто не стане сперечатися з тим довершеним фактом, що до боротьби за мир на Донбасі долучилася вже вся Україна. Одні – зі зброєю в руках воюють на сході, інші – збирають усе необхідне для їх забезпечення.

– З перших днів ескаляції конфлікту на Донбасі, – розповідає директор Вінницького вищого художнього професійно-технічного училища №5 Василь Титаренко, – наш колектив, учителі та учні, долучилися до волонтерського руху. Спочатку ми збирали гроші на потреби Збройних Сил. На початку осені, коли стало зрозумілим, що бойові дії йтимуть і зимою, для наших бійців на Донеччині ми зібрали трохи теплої одягу. Проте замовлення десантників з 95-ї бригади було для нас приємним сюрпризом.

З-поміж спеціальностей, за якими в училищі навчають студентів, є кілька, за якими вчать працювати з металами. Готують тут і майбутніх газоелектрозварників.

– Одного осіннього дня, – розповідає заступник директора з навчально-виробничої роботи Дмитро Ніколін, – до нас звернувся колишній випускник

училища, а нині офіцер славетної 95-ї бригади Сергій з проханням про допомогу. Незабаром йому з підлеглими знову, в зону бойових дій, і для утеплення землянок необхідні пічки-буржуйки. Він запитав, чи можливо в майстерні училища силами наших студентів із старих газових балонів виготовити ці нехитрі обігрівачі.

В той же день разом із завідувачем майстерні газоелектрозварювання Миколою Антоном обговорили проект буржуйки, врахувавши бачення тих, хто буде ними користуватися та можливості навчальної майстерні. Сергій пообіцяв найближчими днями доставити необхідну кількість старих газових балонів та металу для виготовлення решіток-кокосників. І за день робота закипіла.

– Наші майстри та учні з радістю поставилися до виконання завдання для військових, – говорить директор закладу. –

Адже це — ті реальні речі, які вони виготовляють власними руками, і які оберігають солдатів на Донбасі, як і каски, броньжилети, тепла одяга та взуття. Вони вірять, що без їх допомоги солдатам буде важче воювати.

Над виконанням замовлення десантників під керівництвом Миколи Антонока працює великий дружний колектив: майстри, першокурсники двох груп та слухачі групи перепідготовки

Центру зайнятості, які вивчають спеціальність “газоелектрозварювання”. За кілька днів перша, пробна партія відбуде туди, де потрібне тепло вінницьких буржуйок. А згодом, з врахуванням досвіду експлуатації, внесенням відповідних коректив, будуть виготовлені й решта пічок. Початок зими у житомирських десантників на передовій буде теплим. Це обіцяють вінничани.

Віктор Гедз. “Крила України”. Фото автора.

... І ЛЬВІВ'ЯН

Галицька “кікімора” проти російського “бєса”...

Вартість одного, подібного до того, що ви бачите на фото, маскувального костюма для українського снайпера чи розвідника сягає десятка тисяч гривень. Це якщо його купувати у будь-якому магазині. Потреба в таких засобах маскувального чимала.

– Те, що у нашому місті волонтери виготовляють подібні маскувальні засоби, я дізнався майже випадково, – поділівся викладач предмету “Захист Вітчизни” середньої школи №90 міста Львова підполковник запасу Анатолій Шевчук. – Одного разу я познайомився з волонтеркою Людмилою Урсул, яка шиє костюми, і запропонував допомогу дітям з нашого військового гуртка “Сокіл”. Так зав'язувалася наша співпраця.

Спочатку діти лише збирали і поролі на окремі нитки шматки мішковини, але тепер, коли до їх роботи долучилась викладач праці Юлія Дідич, учні зможуть самі шити костюми. Людмила Урсул охоче поділилась з школярами лекалами.

Потрібно наголосити, що цей костюм, на відміну від стандартних військових аналогів, є дещо удосконаленим. Перше це те, що він складається зі штанів та куртки. Така комплектація дозволяє воїну бути більш мобільним на полі бою. Крім того, для стрічок використовуються відрізки та відходи так званої “пксельної”

матерії, яка зменшує помітність солдата не тільки в оптичному діапазоні, а й в електронні засоби спостереження ворога. Та підполковник запасу Анатолій Шевчук пішов ще далі. Він ще запропонував вшивати до костюму спеціальні заціпки, на які чіпляються штучні листочки від букетів та квітів, що можна придбати на будь-якому базарі. За словами снайперів, це дозволило значно збільшити якість маскувального костюма. Загалом, всі костюми будуть виготовлятися відповідно до погодних умов та вимог місцевості. В планах дітей шити не лише костюми класу “кікімора”, але й виготовляти так звані костюми “тінь”.

Також учні середньої загальноосвітньої школи №90 міста Львова розпочали виготовлення невеличких подушок, так званих “ясок”. На відміну від звичайної подушки, вона має по боках спеціальні вуха, крізь які можна пропустити ремінь чи мотузку. Так подушку можна почепити на себе біля будь-якої частини тіла і уникнути як травмувань, так і різноманітних захворювань, скажімо, від переохолодження під час руху на броні.

– Звичайно, потужності школи

не великі, – каже підполковник Анатолій Шевчук. – Однак ми намагаємось робити все якісно і якнайшвидше. А ще, користуючись нагодою, звертаюся до всіх небайдужих не викидати старі теплі речі. Адже їх комірці, підкладки можуть стати наповнювачами до подушок. Також, можливо, хтось має старі полотняні мішки, з яких ми зможемо зробити основу для маскувальних халатів. А окремо прошу допомоги у майстерень, де шиють військові однострої. Можливо, там залишаються дрібні обрізки матеріалу, наприклад для кравців це сміття і непотріб, а для нас – цінний матеріал, з якого ми можемо виготовляти засоби маскувального костюма. Отже, будемо раді такій допомозі.

До речі, виготовлені руками дітей маскувальні халати вже пройшли своє перше випробування на передовій. За свідченнями наших розвідників, які спостерігали за російськими терористами, бандитами, що час від часу підходили майже впритул до наших бійців, просто не помічали їх. Отже, у війні галицької “кікімори” проти російських “бєсів” рахунок на нашому боці!

Тарас Грень. Фото автора.

У ЗОНІ ВІЙНИ

Жити в мирі – жити в казці

Днями українські військові, що виконують свої службові обов'язки у зоні АТО, разом із черкаськими та слов'янськими волонтерами на центральній площі міста Слов'янська влаштували для дітей свято. З конкурсами, танцями та подарунками. Захід організували, щоб потішити слов'янську дітвору, а також передати подарунковий привіт від їх однолітків, які живуть в інших кутках України та бажають своїм побратимам миру.

Редакційний колектив Центрального друкованого органу Міністерства оборони України журналу “Військо України” ініціював проведення всеукраїнської акції “Подаруй дітям Донеччини іграшку, книжку і цукерку” – саме те, що об'єднує всіх дітей. Школярі з різних куточків України відгукнулися і передають своїм друзям з Донбасу подарунки з привітаннями. Першими були привезені дарунки від школярів з Черкащини. У подарунковому пакеті також містився лист для одержувача, на який, якщо виникне бажання, можна відповісти.

Для дітей Слов'янська військової організували конкурс малюнка на асфальті – “Намалюй свою улюблену казку” і самі взяли у ньому участь. Військовослужбовці ЗС України бажають, щоб діти забували про війну і

знову малювали казки. Тож більшість малюнків намалювали казку, яка надихає їх саме на мирне життя. А доросліші діти, як справжні патріоти, без помилок написали на асфальті гімн України.

Разом з дітьми заряд позитивних емоцій отримали їх батьки, військові та присутні на святі виконуючий обов'язки міського голови Слов'янська Олег Зонтов. Організатори уважно стежили за тим, щоб ніхто з малюнків не залишився без подарунків. Після конкурсів дітлахами дозволили сфотографуватися на “музичному” БТРі, який слов'янці часто бачать та чувають вулицях міста. Малеча ж, дякуючи воїнам, у свою чергу подарувала військовим повітряні кульки миру.

Прес-центр АТО.

Офіцерами – народжуються?..

Військова династія Бондарів бере свій початок у буремні роки Великої Вітчизняної війни, коли після визволення у березні 1944 року Хмельниччини уродженець села Гатна Дерезнянського району Петро Бондар був призваний до лав Радянської армії та став кулеметником у 7-й стрілецькій роті 25-го гвардійського стрілецького полку 6-ї гвардійської стрілецької дивізії 13-ї армії. До речі, невдовзі його командир роти, гвардії капітан Олександр Суров, був удостоєний найвищої урядової нагороди – звання Героя Радянського Союзу.

З боями у складі частини Петро Бондар пройшов через дві області Західної України, а під час Львівсько-Сандомирської наступальної операції 14 липня 1944 року був важко поранений і надовго потрапив до шпиталю. Після одужання важкопораненого не комісували, а залишили служити у госпіталі – в комендантській роті. Невдовзі старшина Бондар став виконувати обов'язки коменданта госпіталю, який на той час уже з Польщі був перебазований до Австрії. Там, власне, Петро Максимович і зустрів Перемогу, а у листопаді 1945 року старший лейтенант Бондар був демобілізований через поранення.

Та навіть звільнившись у запас, Петро Максимович не розстався з рідною 13-ю армією й залишився в її рядах ще майже на півстоліття – понад сорок років фронтовик працював начальником служби КЕС однієї з військових частин армії, артилерійського полку, що дислокувався у Ковелі. Пішов з життя кавалер Ордена Слави III-го ступеня, Ордена Богдана Хмельницького та багатьох медалей підполковник у відставці Петро Бондар у день свого 90-річчя, 19 серпня 2011 року...

Син ветерана, Павло, вирішив піти по стопах батька й обрав професію захисника Батьківщини. Він народився і виріс у Ковелі. Після закінчення Ковельської середньої школи №4 (яку, до речі, через два десятиліття закінчить і його син), у 1968 році він вступив до Костромського військово-хімічного командного училища.

У 1971 році лейтенант Павло Бондар потрапив служити до Групи радянських військ у Німеччині. Спочатку молодий офіцер служив в окремому розвідувальному батальйоні, а згодом обійняв посаду начіма 79-го гвардійського танкового полку 1-ї гвардійської танкової армії, на якій служив до 1976 року.

Сталося так, що під час служби у Німеччині старший лейтенант Бо-

ндар отримав травму – впала й розкрилася бочка з бойовими хімікатами, і від їх парів офіцер занедужав, потрапивши до шпиталю з гострою нирковою недостатністю. Після одужання він був визнаний придатним до нестройової служби й переведений до системи військових комісаріатів. Відтоді сім'я Бондарів раз і назавжди оселилася на Вінничині. Спочатку Павло Петрович служив у Піщанському районному військовому комісаріаті, згодом був переведений до Томашпільського. У 1986 році підполковник Павло Бондар очолює Староміський районний військомат міста Вінниці, а з 1997 року й до звільнення у відставку в 2004 році полковник Бондар був Вінницьким міським військовим комісаром.

Начальник відділу управління особового складу штабу Командування Повітряних Сил Збройних Сил України полковник Богдан Бондар – третій представник офіцерської династії Бондарів. Він народився у Ковелі, і вже немовлям переїхав із мамою до місця служби батька, у німецьке місто Дессау. Потім жив із батьками на Вінничині. Під час шкільних канікул маленький Богдан здебільшого гостив у дідуся з бабусею на Волині. Там він частенько бував із фронтовиком-дідом у його полку, задивлявся на грізні гармати й бійців, що карбували крок на плацу. Словом, коли внук та син офіцерів Богдан Бондар у 1989 році закінчив школу, перед ним не стояло питання “ким бути” – він уже точно знав, що стане офіцером.

Богдан обрав для себе Московське вище командне училище дорожніх та інженерних військ. Тут, будучи вже курсантом третього курсу, він зустрів звістку про проголошення Україною державної Незалежності. Звичайно, курсант-українець продовжив навчання, але став, як і решта українців, чимось на кшталт білої ворони.

В 1993 році курсант Бондар був відраджений у розпорядження Міністра оборони України, наказом якого і отримав військово звання “лейтенант”. Служити молодий офіцер потрапив до Бердичева, в “учебку”, відому на весь колишній Радянський Союз. Спочатку був командиром інженерно-саперного взводу в окремому інженерно-саперному батальйоні, що в ті роки дислокувався

у мікрорайоні Елінг, а згодом став заступником командира роти в автотобаті, на Червоній Горі.

Та вже через рік лейтенант Богдан Бондар був призначений на посаду помічника начальника штабу автомобільного батальйону у Вінниці. На цій посаді офіцер прекрасно зарекомендував себе за шість років служби, і на злам тисячоліть став начальником штабу батальйону аеродромно-технічного обслуговування на аеродромі Гавришівка. А потім була Національна академія оборони України.

У 2003 році після закінчення

академії підполковник Бондар був призначений командиром цього ж батальйону. А ще через рік очолює військову частину, що дислокується у с. Пултвіці під Вінницею.

З 2010 року досвідчений офіцер проходить службу в управлінні особового складу штабу Командування Повітряних Сил. Його досвід керівництва військовими колективами виявився дуже корисним у такому питанні, як підбір особового складу й комплектування ним військових частин вже у масштабах виду Збройних Сил. Тож ні для кого не було дивним і те, що, коли комплектувався перший зведений загін Повітряних Сил для участі в антитерористичній операції неподалік Донецька, його командиром був призначений саме Богдан Павлович – не просто кадровик, а досвідчений командир. Півтора місяці перебував у зоні АТО цей загін, військовослужбовці якого охрестили його “Дикою качкою”. Та це – інша історія, про яку наша газета своїм читачам уже ро-

зповідала.

Офіцером є і дружина полковника Богдана Бондаря. Старший лейтенант Анжеліка Бондар служить на посаді заступника начальника фінансово-економічної служби.

Офіцерське подружжя Богдана й Анжеліки Бондарів виховує двох дітей – сімнадцятирічного Павла й 13-річну Катерину. Павло також обрав у житті нелегке офіцерський шлях. Після 7 класу хлопець вступив до навчально-оздоровчого комплексу Київського військового ліцею імені Івана Богуна, а після закінчення 9 класу автоматично був зарахований до військового ліцею. Через півроку ліцеїст Павло Бондар завершує навчання й планує вступити на факультет автоматизованих систем управління та автоматного забезпечення польотів авіації Харківського університету Повітряних Сил імені маршала авіації Івана Кожедуба. Тільки офіцерський шлях бачить попереду захисник Вітчизни у 4 покоління ліцеїст Павло Бондар. Інакше й бути не може, впевнений юнак!

Олексій Тригуб.
“Крила України”.

ЗНАМЕННА ДАТА

“Життя – Батьківщині, честь – нікому...”

Чомусь саме цей девіз кадетів позамирилих років спав мені на думку, коли один з моїх цивільних колег-журналістів поділився “останніми новинами”, які нібито він у свою чергу, почув від знайомих щодо життєдіяльності Миргородської авіаційної бригади. Мовляв, там мають місце непоодинокі випадки відмови льотного складу вилітати на виконання бойових завдань у зону АТО, і взагалі летовище оточене реактивними системами “Град” невідомо за яких причин.

Не буду передавати усю гаму емоцій та почуттів, яку я відчув від такого “одкровення”, блага, що мій колега виявився людиною об'єктивною, з почуттям відповідальності та гумору, тому і не став виносити цю “гарячу новину” на сторінки інтернет-простору. Але я зайвий раз переконався, що активні бойові дії ведуться не тільки у “гарячих точках” сходу України. Війна сьогодні точиться усюди, в кожному куточку нашої держави та людської свідомості, і виграє її той, хто має стійку психіку, гідність, готовність протистояти внутрішнім та зовнішнім негараздам з величезною силою впевненості у правоті своїх принципів. Немає сенсу узагальнювати, але чи може пе-

ремогти армія, військовики якої волею “путіно-царя” всея землі расейской” мало того, що перетворені на “фарматне м'ясо”, так ще й повертаються з неоголошеної війни Україні у трунах, потай закопуються у рідній сторонці наче бездомні тварини, без жодних пояснень батькам та рідним причин загибелі? Чи може перемогти народ, оплутаний павутинням брехні та шовіністичного угару, коли прикриваючись гаслами “братерства” та “допомоги українським росіянам”, заносючи кожного громадянина України до числа карателів та бандерівців, сам сіє смерть та розруху серед мирних громадян і потурає розгулу бандитизму та беззаконня кримінальних угруповань?

Тому вже сама думка про те, що хтось із наших воїнів-авіаторів ще плекає надію на духовну єдність та бойове братерство із загарбниками, є не просто провокаційною, а просто неприродною. Якщо навіть на рівні підсвідомості у когось у свій час і мали місце ілюзії, вони остаточно розтанули, наче весняний лід, після анексії Криму і тисяч жертв неоголошеної путінською клікою війни. І наочне підтвердження цьому – щоденна кропітка та самовіддана праця кожного члена цього вій-

ськового механізму, сумлінне ставлення до виконання на перший погляд звичайних завдань – будь то чи догляд за матеріальною частиною та інфраструктурою аеродрому, будь то несення бойового чергування або служби внутрішнього наряду, будь то штабна або тилова робота чи підготовка та проведення льотних змін. Підлегли полковника Олега Геся вже давно вважають себе на передовій, хоча і знаходяться на значному віддаленні від неї. І справа навіть не в тому, що “доброхоти” та “знавці справ” не володіють інформацією відносно того, що завдання перед частиною стоять значно вагоміші, ніж вильотити у зону АТО: – винищувачі бригади у разі необхідності повинні виконати спектр завдань із протидії повітряному агресору і забезпечити безпеку повітряного простору України. Просто кожен з воїнів-авіаторів “заряджений” на реальність можливих провокацій, і якісь там плітки лише зайвий раз підтверджують народну мудрість – “пес гавкає, а караван все одно іде”.

Ось і протягом минулих льотних змін екіпажі довели це високим ступенем готовності та майстерності. Так, пріоритетними завдан-

нями, які стояли перед екіпажами, відпрацювання групової злітності, ведення повітряного бою з агресором вдень та вночі, ударів по наземних цілях, удосконалення навичок несення бойового чергування тощо. Все впевненіше “стають на крило” молоді льотчики, чітко діє уся, без винятку, наземна складова забезпечення польотів. І ті майже сорок годин нальоту за дві останні льотні зміни сьогодні є не просто показником зростання бойової майстерності, а і застереженням тим, хто ще плекає надію на те, що українське військо беззбройне, аморфне та нездатне відстояти незалежність своєї країни.

І хоча із неприхованим сумом та гіркотою, але з непоборною вірою у себе та наснагу бойових побратимів у черговий раз зустрічають сьогодні воїни-авіатори своє свято – річницю створення частини, яка з 1941 року і по наш час стала кузницею не просто високопрофесійних кадрів, а і справжніх патріотів своєї Батьківщини. Адже для них в усі роки існування честь, відданість військовій Присязі та гідність завжди стояли на першому місці.

І так буде завжди!

Володимир Лазарев. м.Полтава.

Захисник Луганського аеропорту: “Ми викликали вогонь на себе”

Восьмого березня він разом зі своїм підрозділом бригади високомобільних десантних військ залишив пункт постійної дислокації у Львові. Колона вирушила у невідомість. Тоді ніхто не знав достеменно з чим і з ким доведеться зіткнутися. Повернувся додому у вересні, через півроку. Живий і з нагородою. “Медаллю “За військову службу Україні” мене нагородили за участь у сукупності операцій”, – каже старший прапорщик Руслан Панезьоров. “Сукупність операцій” для нього – це постійна участь в боях на Донбасі. “Можливо, ще й за те, що мій бронетранспортер завжди в усіх бойових дозорах їхав першим”, – додає він.

У квітні тактична група, в якій на посаді головного старшини служив Руслан Панезьоров, зайняла позиції в Луганську. Потім її розділили. Один підрозділ вирушив виконувати бойові завдання під Слов'янськ, інший – в Луганський аеропорт. Група Руслана Панезьорова відбула під місто Щастя, в район Райгородки. Однак на місці десантники не сиділи. Наказ про виконання чергового бойового завдання міг бути оголошений будь-якої миті. І десантники вирушали в дорогу.

– Ми охороняли та обороняли артилерійські позиції, водили конвою. Усвідомили, що йде справжня війна, коли побачили, як із засідки обстріляли колону, – згадує Руслан. – Була ніч, і навколо літали трасери. Це сталося на дорозі між селом Довгеньке та Слов'янськом. Там загинули наші товариші.

Разом з батальйоном десантників 25-ї бригади бійці-десантники звільняли Миколаївку, входили у Слов'янськ з боку Семенівки. Брали участь у багатьох бойових операціях в цьому районі. Далі їх перекинули під Старобельськ. Там вони й дізналися про нове завдання: – посилення нашого угруповання в Луганському аеропорту.

– Участь в обороні цього стратегічного об'єкта, – розповідає старший прапорщик, – тоді вже брала друга рота нашої бригади. Наші були в блокаді. Літаком Іл-76 туди доставили третю роту. Другий літак з десантниками 25-ї бригади був знищений. Наша тактична група була посилена танками першої танкової бригади, бойовими машинами піхоти 128-ї механізованої бригади та тиловими машинами. Завдання – пробитися до аеропорту. Ми знали бойову обстановку – оточення, обстріли. Але це нас не бентежило. Всі знали, що маємо прийти до своїх.

Бійці обійшли Луганськ з південного заходу і таки добралися до аеропорту. З боями, з проривами. Йшли добу. Терористи не чекали від українців такої нахабності, вони й думати не могли, що хтось наважиться піти цим маршрутом. Це був своєрідний рейд в їхніх тилах. Поблизу Олександрівська об'їжджали пантонну переправу через річку Луганку. Форсували її під артилерійським обстрілом з “Градів” та мінометів. Відійшли під Сабівку. Потім пройшли між Розкішним та Георгіївкою. Тут десантники зустріли сильний опір терористів, бо неподалік була їхня база.

– В усіх інших місцях вони нас не чекали, тому в паніці тікали. Далі, прямо на аеропорт. Нас там

дуже чекали. Ми привезли продукти, боеприпаси, озброєння. Звичайно, зміцнів і дух захисників аеропорту. Там зосередилося потужне угруповання. Всі знали, для чого вони там і що треба робити. Щоб ми не розслаблялися, в першу ж ніч нас щільно “накрили” “Градами”. Ми були першопрхідцями цього маршруту. Пізніше його назвали “дорогою життя”. Наші військові обороняли цю дорогу, розширяли коридор безпеки, не дозволяли терористам атакувати транспорту, – додає Руслан.

На війні було всяке. Хвилини радості змінювали розпач й сум. Після героїзму в сутичках приходило розуміння, що бій міг стати останнім.

– Під час самого бою страху вже не відчуваєш, – згадує Руслан Панезьоров. – Напевно, адреналін в крові робить свою справу. Страшно починати бій. А далі вже це почуття притупляється. Найсумні-

ші моменти – це втрата бойових товаришів, друзів. Ще було сумно, коли за наказом залишали контрольовані нами населені пункти. Ми бачили очі місцевих людей і розуміли, що залишаємо їх на пошталу терористам.

Одного разу підрозділу поставили завдання увійти в Новосвітлівку і Хрящувате. Ці населені пункти були біля дороги Краснодон-Луганськ, якою терористи доправляли зброю і боеприпаси. Необхідно було зупинити ці поставки. З 24-ю механізованою бригадою та батальйоном “Айдар” цей наказ хлопці виконали. Протриматися там було дуже важко, бо їх безперечно “накривала” артилерія. Але вони стояли. 13 серпня сили АТО зайняли позиції. Наступного дня

розвідроты терористів намагалася їх вибити. Але львів'яни дали їм добряче прикурити. Відтоді піхота до них не йшла. Працювали лише артилеристи. Це тривало до 24 серпня. Тоді зранку почався надзвичайно щільний обстріл.

– Не можна було навіть голову підвести, – пригадує десантник. – Ми відійшли від населених пунктів, але це не врятувало їх. Кожна хата, кожна будівля була методично “зачищена” терористами. Їх спершу обстріляла артилерія, потім – танки прямою наводкою. Не залишили ні школи, ні лікарні. Ось така “турбота” про людей з боку бойовиків. Ми ж до людей ставилися зовсім по-іншому. Будь-де, в будь-якому населеному пункті ділилися своїми пайками з тими, ко-

му не було чого з'їсти. Допомогали всім, чим могли. Можливо тому нам вірили люди.

Та не все бійці сумували. Часто й сміялися від душі.

– Ось, наприклад, їдемо ми колоною, а з хати при дорозі вибігає чолов'яга, – з усмішкою розповідає старший прапорщик. – Ми йому руками махаємо, а він нам кулак показує. А за ним його дружина вибігає. І як трісне його по загривку. Ось так ми побачили, що в одній родині можуть бути різні думки про українську армію. Загалом нас зустрічали приязно. Часто з місцевими хлопцями грали в футбол. Добре спілкувалися. Це також додавало сил і впевненості.

Наприкінці серпня їх знову передислокували в луганський аеропорт. Тут на них чекали постійні артобстріли. 31 серпня ці обстріли досягли надзвичайної інтенсивності та щільності. Після цього на аеродром пішли танки, БМП та піхота. Сили АТО, що обороняли руїни луганського летовища, з ранку і до дев'ятої вечора відбивали атаки. Не могли навіть з окопу вилізти. Потім отримали нову команду – прикрити відхід усіх наших сил з аеропорту. Після виходу основних сил в аеропорту залишився лише невеликий підрозділ, який вже не міг протистояти терористам. Танки супротивника їздили вільно прямо над окопами та сховищами українських бійців. Тоді командир зв'язався з артилеристами і викликав вогонь на себе. Терористи зазнали серйозних втрат і відійшли. Захисники підняли голови і також

вдарили по них.

– Одної миті я вже подумав, що мені кінець, – згадує Руслан. – Міна впала прямо переді мною та ще одним бійцем. Я відчув сильний удар в груди. В голові зашуміло. Помацав себе – бронезилет цілий, руки-ноги цілі. Навколо уламки міни горять. Ніби як зоряне небо, але на землі. Поруч солдат також з себе порох струшує і питає: “Що це було”? Кажу йому: “Міна, друже. Наступна може залетіти прямо в окоп”. Тим часом ми отримали наказ відійти з аеропорту в Георгіївку. За нами мали прийти бойові машини піхоти. А приїхав в це пекло лише один водій на “Уралі”. З 24-ї бригади. Не побоявся, сам визвався в це пекло. Я не знаю, як звати цього водія, але часто подумки дякую йому за його вчинок. Він – справжній боєць і герой. Назустріч транспорту пішли розвідники, потім вийшли поранені і лікарі. Ми допомогли їм розміститися в машині. Всі інші йшли за машиною пішки. “Прасували” нас дуже сильно. Після відходу ще добу бойовики не заходили в аеропорт, а працювали по ньому артилерією.

Після цих боїв підрозділ львівських десантників відправили в пункт постійної дислокації для відновлення та доукомплектування. Сьогодні бійці знову чекають наказу повернутися в зону антитерористичної операції. Адже там їхні бойові побратими. А десантники, як відомо, своїх не залишають...

Владислав Назаркевич.
“Крила України”.

У Миколаєві Су-24 ставлять на крило

У вітчизняних засобах масової інформації не раз повідомляли про внесок українських оборонних підприємств у зміцнення українських Збройних Сил. Харків дає танки та бронетранспортери. Рівне – гармати. Київ, Житомир, Львів – бронетранспортери та спеціальні автомобілі. І це – лише найбільші ремонтні підприємства. А скільки їх менших, де кується наша зброя. І тільки про внесок українських авіаремонтників майже нічого не чути. Невже вони працюють в тому ж ритмі, що і рік, і три тому назад?

Миколаївський авіаційний ремонтний завод «НАРП» ще не так давно перебував на межі виживання. З одного боку – досвідчений колектив, здатний проводити ремонт великих та складних літаків, таких як Ту-22 різних модифікацій, Ту-95 та його морський варіант Ту-142, двигунів для бойових кораблів та газоперекачувальних станцій, найсучаснішого обладнання літаків і двигунів, їх вузлів й агрегатів та цехи, за розмірами і оснащенням яких більше немає на жодному українському авіаремонтному підприємстві. А з іншого – багаторічні пошуки замовлень, безгрошів'я, що змусило займатися налагодженням виробництва широкого спектра товарів народного споживання від надувних човнів і аж до легких літаків НАРП-1, який розробили та на початку 2000-х кілька років поспіль випускали у Миколаєві. Та згодом від цього з різних причин довелося відмовитися. З заводу почали звільнятися досвідчені майстри та інженери. Часто змінювалося керівництво підприємства, а з ним – і «основні напрямки зосередження зусиль». Так колектив зустрів 2014 рік.

Сама доля ніби передбачила, що військовому авіаремонтному підприємству необхідно займатися виключно ремонтом військових літаків. Для НАРПу, з його велетенським складальним цехом, – найбільших, які є на озброєнні Збройних Сил України.

У 1993-му, всього за один рік, на НАРПі був освоєний середній ремонт Су-24М/МР. Наступний крок – освоєння капітального ремонту літака, а згодом – його ремонту за технічним станом з об'єктивних та суб'єктивних причин розтягнулося на десятиліття.

— Не так давно, — розповідає про сьогоднішній Миколаївський авіаремонтний завод його директор Віктор Кирницький, — ми передали для бригади тактичної авіації перший за останні роки відремонтований нами бомбардувальник, який буде експлуатуватися за встановленими після ремонту ресурсами. Символічно, що він перший на нашому підприємстві отримав піксельний камуфляж. В цеху майстри завершують складання

наступного. Це наш внесок у боротьбу на сході України.

Та не лише бомбардувальники і розвідники Су-24 – сьогоднішня НАРПу. Цех, де ремонтують літаки, вражає своїми розмірами. І чільне місце в ньому займає красень Іл-76. До освоєння ремонту цього військово-транспортного літака Миколаївський авіаремонтний завод йшов багато років. На початку, в 90-х, це було виконання регламентних робіт на транспортниках різних модифікацій. Наступним етапом стало освоєння контрольно-відновлювального ремонту Іл-76МД, Іл-78, а також середнього ремонту двигунів Д-30КП (КП-2) у кооперації з іншими підприємствами оборонно-промислового комплексу України. В результаті на підприємстві відремонтували кілька українських Іл-76МД, котрі отримали допуски на польоти в Європі. Саме завдяки роботі миколаївців став можливий успіх багаторічної операції «Козаки на кризі» із забезпечення всім необхідним датських баз на острові Гренландія.

В той же період був освоєний середній ремонт агрегатів для заправки літаків у повітрі УПАЗ, а згодом на НАРПі були відремонтовані кілька Іл-78 за міжнародним контрактом та переобладнані у повітряні паливо-заправники. Замовники порівняли якість роботи миколаївців з тим, що представляють на міжнародний ринок інші виробники, і зробили відповідні висновки. От і зараз в цеху стоїть черговий велетень, що незабаром, оснащений паливо-заправними агрегатами, полетить у Китай. З кожним новим літаком якість роботи підвищується, адже працівники набувають досвіду.

Для цеху з ремонту двигунів, який очолює Григорій Кикоть, освоєння середнього ремонту двигуна Д-30КП стало серйозним випробуванням. По-перше, через те, що для

спеціалістів це – новий тип двигунів. Та й самих спеціалістів, кваліфікованих, котрих не потрібно вчити, після років простою на підприємстві залишилося небагато. До того ж, робота потребувала узгодження темпів освоєння з суміжниками, налагодження співпраці. Та сьогодні ці неприємні моменти позаду.

— Ми, спільно з колегами з Луцька та Запоріжжя, вже відремонтували кілька двигунів, — розповідає начальник цеху. — Вони уже встановлені на літаки іноземників, відправлені до частини Збройних Сил України.

Обсяги роботи, що значно зросли у результаті замовлення, отриманого останнім часом щодо ремонту української військової техніки, стали причиною повернення в цехи досвідчених спеціалістів, що ще не так давно вимушені були звільнитися у пошуках заробітків. На робочі спеціальності набрали молодь, котра бажає отримати відповідний фах. Випускники вузів стають інженерами.

Особливо це помітно у цеху по ремонту авіаційного, приладового, радіообладнання та озброєння літаків, який утворився

висококваліфікованих спеціалістів, — говорить він. — Саме завдяки їх досвіду та професійним навичкам ми сьогодні вирішуємо неординарні завдання, які стоять перед колективом. Вони не лише виконують ремонт обладнання літаків, а й навчають молодь, яка з часом прийде на зміну. Досвідчений майстер Рафік Сайфулін запевнив, що з одного з молодих спеціалістів, яких він навчає, згодом буде кваліфікований майстер.

Особливістю ремонту бойових літаків у 2014 році, всіх, без винятку, стало те, що з Росії неможливо отримати необхідні для цього запчастини, вузлів та агрегатів на заміну тих, що вийшли з ладу. І у попередні роки це було не просто. Та ситуація нинішнього року за складністю перевершила все, що було раніше. Повний комплект радіоелектронного обладнання літака Су-24М складає понад півтори сотні основних приладів та блоків. У свою чергу, багато з них теж у своєму складі мають до десятка складових. З цієї кількості таких, що за Радянського Союзу випускалися в Україні, — одиниці. У 90-х це не стало б проблемою: Україна отримала у спадок кілька сот бомбардувальників цього типу, з яких використовувала лише незначну частину, тому знайти справний блок на базах зберігання довгий час не було проблемою. Но роки пройшли.

— Сьогодні, — відмічає начальник цеху, — доводиться ремонтувати блоки, замінюючи в них окремі елементи. Радіосхеми деяких з них є. В інших випадках застосовуємо нестандартний підхід. Так, наприклад, нещодавно один з майстрів за доту, вивчивши плату та розміщення деталей, намалював схему приладу й відремонтував його.

А відносно окремих блоків доводиться приймати кардинальні рішення: по можливості їх замінювати на сучасні аналоги, часто з набагато кращими характеристиками. Основна проблема — сумісність сучасних цифрових та застарілих аналогових приладів. Перша спроба була проведена кілька років тому, коли для одного з іноземників таким чином модернізували два Су-24М. З того часу нарікань не було, отже, конструктори НАРПу – на правильному шляху. Нині для українських Су-24М/МР таких замін зроблено більше.

Події останнього року переконали всіх у необхідності потужних, технічно оснащених Збройних Сил України. Авіація стане важливою її складовою. Враховуючи, що українські бойові літаки вже перетнули 20-літній рубіж, переоцінити внесок ремонтних підприємств у справу оснащення армії зброєю важко. І Миколаївський авіаремонтний стає важливою складовою цього процесу.

внаслідок реорганізації на підприємстві. Керівником цеху став Володимир Дембовський, який до того був начальником цеху ремонту радіообладнання.

— Нам вдалося зберегти кістяк, багатьох

**Віктор Гедз.
“Крила України”.**

Частина, де у відділенні виховної роботи служить офіцер Микола Цвенцицький, весною, як і більшість подібних частин ЗС України, поповнилася мобілізованими. І коли напруга перших місяців дещо спала, настав час задуматися над тим, як новоприбулі проводитимуть вільний час. Адже, попри величезну службову завантаженість, є у солдатів та сержантів і вихідні, і години дозвілля. Військовий час накладає певні обмеження на використання сучасних гаджетів, тому так зросла у частині популярність книг.

– Можливості бібліотеки частини обмежені, – говорить завідувач бібліотеки Тетяна Неминуша. – Вже багато років наші фонди не поповнюються належним чином, а ті, що залишилися, не відпові-

дають запитам мобілізованих. Та й потреби військовослужбовців не обмежуються лише читанням книг. Вони бажають мати більше інформації.

Дружні стосунки з колективом Центральної міської бібліотеки імені Марка Кропивницького у військових встановилися вже давно. Не раз співробітники закладу, який очолює Тетяна Твердая, проводили для солдатів і сержантів з різних куточків нашої держави цікаві заходи до визначних дат в житті України, про історію та сучасність міста та регіону, зустрічі з видатними людьми краю. Нічого дивного не було в тому, що захисники Вітчизни звернулися за допомогою й цього разу.

– Разом з головним бібліотекарем читального залу міської біб-

ВИХОВУЄМО ПАТРІОТІВ

Мобілізованим – про край, цивільним – про службу

Сьогоднішня українська армія – це не лише десятки батальйонів та дивізіонів на передовій боротьби за українську незалежність на окупованому півночі України. Це і сотні військових частин, розкиданих по всій території України, де добросовісно несуть службу тисячі мобілізованих солдатів і сержантів. І служба їх теж не з легких. Наряди, тренування, заняття і постійна напруга в очікуванні тих самих раптово виникаючих обставин, задля яких Україна призвала до війська не лише юнаків, а й старших господарів, котрі не помишляли про військову кар'єру.

ліотеки Тетяною Шамрай-Яблонською, – продовжує свою розповідь бібліотекар частини, – ми ро-

зробили проект з серії зустрічей з солдатами частини “Місто, в якому я служу”. Реалізувати його

почали влітку. Багатьом навіть корінним жителям нашого приморського міста було цікаво дізнатися факти історичного минулого, на які раніше не звертали уваги. Що й говорити про тих мобілізованих, хто прибув сюди вперше. З часом бібліотека надала можливість безкоштовно користуватися інтернетом нашим військовослужбовцям для зв'язку з рідними з інших регіонів за допомогою скайпу.

– Останнім часом у суспільстві значно зросла цікавість до військової служби, – говорить Микола Цвенцицький. – А тому ми вже не раз проводили екскурсію для школярів та студентів місцевих навчальних закладів. Молодь має знати про те, як служать захисники Вітчизни в їх рідному місті. Для когось, можливо, такі відвідини стануть визначальними у виборі свого життєвого шляху.

**Віктор Гедз.
“Крила України”.**

ВОЛОНТЕРИ

“Сила в єдності”

Студенти Чернігівського національного технологічного університету провели благодійний ярмарок на підтримку українських військовослужбовців, що беруть участь в проведенні антитерористичної операції.

Поблизу головного корпусу вишу студенти облаштували 5 імпровізованих ярмаркових вулиць. Там вони дивували усіх гостей та перехожих найрізноманітнішими розвагами, конкурсами та смачним частвуванням.

Апогеєм ярмарку став фінал благодійної студентської акції “Сила в єдності”, що тривала протягом вересня-листопада. Кожен студент, викладач та працівник університету зробив мінімальний внесок – по одній металевій гривні до благодійної скриньки. Усі гроші, які 12-тисячний колектив вишу зібрав для підтримки українських воїнів, зсипали до спільного пакунка на університетському подвір'ї. Результат акції – мішок із національною валютою вагою понад 100 кілограмів.

Організатори благодійного заходу розповіли, що усі зібрані кошти підуть на потреби наших арміюців, які відстоюють незалежність України у боротьбі з незаконними збройними формуваннями.

Олег Сушинський. м. Чернігів.

ІННОВАЦІЇ

На вулиці Червоноармійській у столиці Повітряних Сил дислокується одразу декілька військових частин гарнізону, і на цій самій вулиці, приблизно посередині між військовими містечками, в одній із будівель розміщується бібліотека. Зважаючи на те, що користуватися мережею Інтернет у військових частинах заборонено, а іноді є така службова необхідність, в нагоді військовим стають послуги, що в останні роки надає бібліотечна система своїм читачам.

З розвитком інформаційних технологій виникла необхідність організувати в бібліотеках нову форму подачі населенню соціально значущої інформації. Для задоволення соціально-культурних, економічних, нормативно-правових запитів користувачів у бібліотеках відкриваються громадські суспільно-інформаційні центри.

У рамках проекту програми “Бібліоміст” – Публічні бібліотеки – крок до е-врядування та проекту “Громадські інформаційні центри у Вінницькій, Закарпатській, Львівській та Рівненській областях”, другий етап якого співфінансований у рамках програми польського співробітництва для розвитку Міністерства закордонних справ Республіки Польща (програма “Підтримка демократії”), такий центр діє і у бібліотеці-філії № 8 Централізованої бібліотечної системи міста Вінниці.

– Головне завдання громадського інформаційного центру – надання безкоштовних інформаційних послуг мешканцям міста і, в першу чергу, отримання адміністративних послуг, допомоги у пошуку та обробці необхідної інформації, консультацій з приводу отримання електронних послуг тощо, – розповідає працівник бібліотеки Оксана Сушко.

Співробітники бібліотеки пішли до роботи з великою відповідальністю. Зокрема, Оксана

Сушко влітку цього року взяла участь у тренінгу “Електронні адміністративні послуги в Україні”, який проводила директор Муніципального громадського центру е-врядування Подільської агенції регіонального розвитку Тетяна Науменко. Отримані знання Оксана вміло використовує в роботі з користувачами інформаційного центру. А 28 жовтня відбулося засідання круглого столу, на якому презентували Громадські інформаційні центри, створені при бібліотеках Вінницької централізованої бібліотечної системи, а також проект “Жити. Навчатись. Творити”, керівником якого є бібліотекар центральної бібліотечної системи Людмила Мороз. Основною метою проекту є подолання психологічного бар'єру у людей старшого покоління в освоєнні комп'ютера та Інтернету, навчити використовувати е-послуги у повсякденному житті шляхом впровадження курсів при бібліотеці.

В бібліотеці № 8 активно використовуються та розповсюджуються власноруч виготовлені матеріали, що дають повний перелік послуг е-врядування, а саме – можливість здійснювати платежі за допомогою Інтернет чи мобільного банкінгу, замовити автобусний чи залізничний квиток, здійснити пошук роботи чи запропонувати вакансію на веб-сайтах із працевлаштування,

Нові можливості сучасних бібліотек

заповнити в онлайн-режимі Декларацію про майновий стан і доходи, здати електронну звітність, оплатити покупку, послуги комунальних служб, зв'язку чи навчання, перевірити наявність власної земельної ділянки в Національній кадастровій системі, стати учасником електронних торгів, здійснити онлайн-реєстрацію на складання ЗНО, подати документи на вступ до вищих навчальних закладів, відправити звернення до Пенсійного фонду, сайту міської ради тощо.

Великою популярністю у читачів користується послуга сайту Вінницької міської ради “Мапа звернень громадян міста Вінниці”, де мешканці, а серед них – тисячі військовослужбовців, мають змогу подавати свої звернення з проблемних питань, відзначаючи їх місце розташування на карті.

Так, читач бібліотеки Володимир Матяш звернувся з проханням допомогти йому вирішити питання ремонту асфальтного покриття прибудинкової території. “Я дуже вдячний працівникам

бібліотеки, – каже Володимир Васильович, – за те, що навчили мене “швидкого” спілкування з міською владою, завдяки чому моє питання було оперативно вирішено”.

Ще одним прикладом успішного розв'язання особистого питання став випадок з постійним читачем бібліотеки військовослужбовцем Анатолієм Шевчуком, який звернувся з проханням розмістити його оголошення про продаж автомобіля. Через деякий час автомобіль був успішно проданий. А для бібліотеки це – реальна можливість допомогти бажаним через Інтернет оволодіти навичками роботи з електронними адміністративними та не адміністративними сайтами. І таких прикладів у роботі бібліотек дуже багато, адже можна чимало знати, але не вміти застосувати свої знання. Саме тому працівники бібліотеки допомагають користувачам розширити знання і використовувати їх на власну користь.

**Олексій Тригуб.
“Крила України”.**

“Ілля Муромець” в Україні

Продовження. Початок в №46.

Першим бойовим кораблем, що побував в Україні, був “Ілля Муромець I” штабс-капітана Є. Руднева, який 31 серпня (12 вересня) 1914 року вилетів на фронт до місця призначення в Белосток, куди він з різних причин прибув тільки 23 вересня. Далі йому потрібно було перелетіти до Львова для ведення бойових дій проти оточеної російськими військами австрійської фортеці Перемишль. 25 листопада Руднев за 5 годин перегнав літак із Белостока до Львова. Бойова слава “билинного богатиря” могла зародитися в українському небі. Але протягом багатомісячного знаходження на фронті “доблесний” пілот Руднев зміг здійснити лише великий переліт по власних тилах, не виконавши жодного бойового вильоту, жодної розвідки. Посилаючись на незадовільні характеристики корабля, він подав рапорт на перехід у легку (малу) авіацію.

Дії загону ЕПК на Південно-Західному фронті (1915 рік)

Навесні 1915 р. австрійці та німці розпочали наступ проти російської 3-ї армії. У зв'язку з наступом неприятеля на Галицькому напрямку за наказом Головного командування у травні 1915 р. у Львів з Яблонної направили два екіпажі: Башко (“Київський”) і Бродовича (ІМ-ІІІ). Так було створено окремий бойовий загін Ескадри, який почав діяти в інтересах 3-ї армії.

Літаки приземлились у Львові 14 і 15 травня 1915 року. Їх розмістили у великому елігнгу для дирижаблів на Левандівському аеродромі (Левандівка – район м. Львова поблизу залізничного вокзалу).

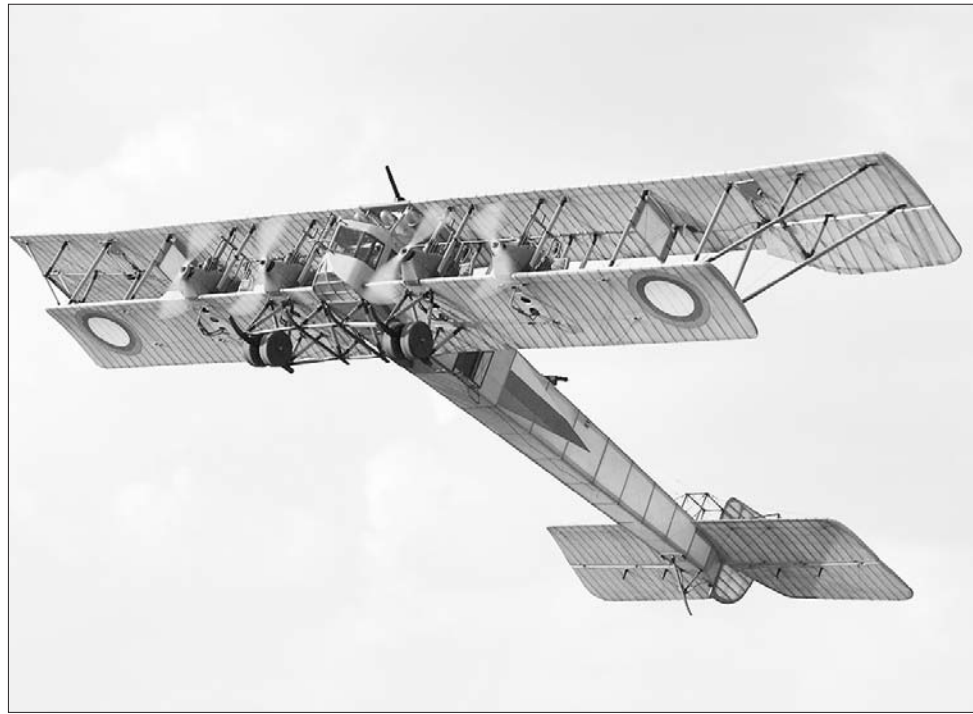
Невдовзі після того, як “Муромці” прибули до Львова, командир “ІМ-ІІІ” штабс-капітан Бродович подав рапорт про переведення в легку авіацію. Командиром ІІІ-го “Муромця” став поручик Д. Озерський. Загальне командування загоном прийняв підполковник Горшков. Два “Муромці”: “ІМ-Київський” та “ІМ-ІІІ” прибули в район бойових дій і здійснили розвідувальні польоти вглиб ворожої території. Ці машини надали величезну допомогу армії, спостерігаючи за пересуванням і позиціями неприятеля. За матеріалами кореспондента однієї з газет, захоплення 15000 осіб ворожих військ неподалік Любліна в 1915 р. стало можливим завдяки розвідувальній роботі “Муромців”. Легкі літаки того часу не мали достатньої дальності для того, щоб проникнути глибоко в тил супротивника. Тільки “Муромці” були спроможні проводити розвідувальні польоти на великі відстані. Вони патрулювали берега річки Сан і на захід від неї, збираючи інформацію про ворожі комунікаційні лінії, про рух поїздів, про переміщення на фронт резервів, про появу нових аеродромів і концентрацій припасів і техніки.

Справи для російських армій на Південно-Західному фронті склалися погано. 3-я армія відступала з Галиції, і кораблям довелося перелітати на нову базу в Люблін. Із цієї бази “Київський” здійснив 2, а ІІІ-й – 3 бойових польоти. Найбільш відомий наліт “Київський” здійснив 14 червня 1915 р. на станцію Пржеворськ. У цьому польоті літак скинув 3 пудових бомби на ворожі обози поблизу Лежайська і ще 7 бомб від одного до п'яти пудів – на станцію, де знаходилися п'ять великих потягів. Одна з бомб потрапила в поїзд із боезапасами. Дим від пожежі розповсюдився на багато кілометрів.

Загін не відривався від 3-ї армії і рухався з її частинами, змінюючи місця базування: Люблін – Володава – Береза Каратузька – Брест – Слуцьк.

Дії бойового загону ЕПК на Південно-Західному фронті (1916 рік)

У грудні 1915 р. на прохання командувача 7-ї армії на Південно-Західний, його ще називали Галицький фронт, залізницею відрядили до села Колодзівки перший бойовий загін Ескадри повітряних кораблів, яким командував командир літака “Ілля Муромець ІІ”, воєнльот, штабс-капітан Панкрат'єв. До січня 1915 р. 1-й загін, який знаходився в Колодзівці (зараз Колодівка, Підволочиський район, Тернопільська область), був готовим до бою. Він складався з двох кораблів (ІМ-ІІ Панкрат'єва і ІМ-ІІІ “Київський” Башка). За-

гоно поставили завдання: напередодні весняного наступу завдавати максимальних втрат супротивнику — бомбити вузлові станції, виводити з ладу рухомий склад і колії, знищувати зосередження живої сили. Бойова робота розпочалася 29 січня, коли Панкрат'єву вдалося вилетіти на бомбардування Денісува та Монастержиська. Екіпажі Панкрат'єва і Башка вилетіли за доброї погоди по черзі, а іноді й разом, прикриваючи один одного від атак винищувачів. Бомбардували м. Бучач, Бржезани, Бармш, Денісув, Єзержани, Монастержисько, Підгайци, Язловець, Рогатин тощо. Окрім бомбардування загін виконував не менш важливі завдання: надавав велику допомогу 7-й армії, доставляючи точні дані про ворожі батареї та перепасти. За кілька бойових вильотів точно сфотографували три лінії укріплень ворога. Завдяки цьому розповсюджені схеми розіслали на всі ділянки фронту, де вони успішно використовувалися при підготовці наступу і під час прориву.

Із найбільш вдалих бомбометань потрібно відзначити екіпаж Башка корабля “Київський” у березні 1916 р., коли двопудова бомба потрапила в ідальню штабу корпусу супротивника в місті Бучач під час обіду. Там загинуло і було поранено близько 25 офіцерів. Нерідкими були зіткнення з ворожими винищувачами, які отримали від свого командування наказ за будь-яких обставин збити російський багатодвигунний апарат. Під час одного зі своїх польотів, 19 березня 1916 р., “Ілля Муромця ІІ” атакували два винищувачі. Екіпаж машини складався з п'яти осіб. На борту було 27 бомб загальною вагою 27,5 пудів і ящик стріл. Зі стрілецького озброєння – три кулемети (два “Мадсена” і один “Льюїс”) із однією тисячею патронів і два “Маузерів” з сотнею патронів. Запас бензину та масла – на три з половиною години.

Атаку відбили, причому збили один винищувач. Пілотом збитого літака, як виявилось згодом, був гауптман фон Маккензен – син командувача 9-ї німецької армії, майбутнього маршала. В цьому бою “Ілля Муромець ІІ” отримав деякі пошкодження: пробиті стояки, радіатор одного з двигунів. На кораблі смертельно було поранено моториста, старшого унтер-офіцера Ушакова (похований на кладовищі в с. Скалат), а також важко поранено кулею в руку помічника командира, військового льотчика поручика Федорова.

У березні до Колодзівки прибув “Ілля Муромець” Г-1 №187, новий “Київський” (третій за рахунком), який передбачався для штабс-капітана Башка. “Вузкокрилий” другий “Київський” №169 перейменували на корабель ХІІІ-й і передали штабс-капітану В. Соловйову, який досить успішно воював на ньому. Причому, в повітряному бою 19 травня екіпаж ХІІІ-го збив ворожий “Альбатрос”, за що Соловйова нагородили орденом Св. Анни 2-го ступеня з мечами.

Невдовзі Башка відрядили до Пскова і призначили командиром 3-го бойового загону з дислокацією Станьково під Мінськом. На

фронті знову залишилося два кораблі.

У травні розпочався масований наступ 7-ї, 8-ї, 9-ї та 11-ї російських армій Південно-Західного фронту від Прип'яті до румунського кордону. Авіація активізувала свої дії. 1-й загін Панкрат'єва виконував завдання на фронті 7-ї армії. Подробиці бойової роботи повітряних кораблів цього загону, головним чином “Ілля Муромця ІІ”, відслідковується з наказу по 7-й армії від 6 жовтня 1916 р., де зазначалося про нагородження орденом Св. Георгія 4-го ступеня командира корабля штабс-капітана Панкрат'єва.

Екіпаж О. Панкрат'єва, де машиною керував особисто командир, 4-го, 5-го, 25-го і 26-го травня 1916 р., здійснюючи повітряну розвідку в районі Язловець – Бучач, з небезпекою для життя добув точні відомості про кількість і розташування батарей супротивника та перепасти через р. Стрипу. Під час бою 25-го травня в районі Язловець – Руслів Панкрат'єв виявив повну відсутність резервів ворога. Бомбами, стрілами та кулеметним вогнем командир екіпажу завдав супротивнику чисельних втрат, прямими потрапляннями в м. Язловець викликав пожежі, завдяки чому це містечко звільнили. Також зруйнував полотно залізничної колії на захід від станції Бучач, чим утруднив евакуацію, а прицільним кулеметним вогнем знищив ворожу батарею, яка обстрілювала корабель, і змусив знизитися аероплан супротивника.

У серпні штаб 7-ї армії переїхав до Бучача, тому 1-й загін перелетів із Колодзівки спочатку в Микулинці, а потім – у Ягельницю під Чортковом. В серпні загін, в основному, виконував польоти на розвідку позицій супротивника, який відступив, від Галича до Бржежан, а також бомбометання по окремих цілях. Наприкінці серпня загін поповнився двома кораблями: в Ягельницю прибули Я. Шаров (ІМ-ІІІ) і Г. Клембовський (ІМ-ІІІ). Тепер загін нараховував 4 машини, що значно посилювало його бойовий потенціал. У вересні загоном було здійснено ще кілька вильотів. Всього загін Панкрат'єва на Південно-Західному фронті 1916 року здійснив понад 60 бойових вильотів на бомбардування та розвідку.

Зазначу, що разом із Олексієм Панкрат'євим в одному екіпажі літав спостерігачем його середній брат Олександр. Згодом в Ескадрі в наземному забезпеченні служив і молодший брат Олексія Микола, який через деякий час став льотчиком, командиром корабля.

Дії загонів на Південно-Західному фронті (березень-травень 1917 року)

Станом на січень 1917 р. Ескадра нараховувала близько 30 кораблів. Із них лише 4 “Муромці” знаходились безпосередньо на фронті. У загоні на Південно-Західному фронті в Ягельницю було два літаки: ХІІІ-й – штабс-капітана В. Соловйова та ХІІІ-й – капітана Г. Клембовського. У 3-му загоні на Західному фронті в Станьково знаходились ще два “Муромці”: “Київський” (п'ятий за рахунком,

№ 182) капітана І. Башка і ХІІІ-й – штабс-капітана Є. Городецького.

Інші кораблі перебували у Вінниці. Йшло їх активне переозброєння та переоснащення, йшла повна підготовка до проведення запланованого весняного наступу.

Наприкінці березня 1917 р. із Вінниці вибуває і на початку квітня прибуває на аеродром поблизу с. Микулинці (Теребовлянський район Тернопільська обл.) 1-й бойовий загін під командуванням ст. лейтенанта Г. Лаврова. У Вінниці машину “Ілля Муромець” переобладнали: поставили два двигуни “Рено” 225 к.с. і два РБЗ.6 150 к.с., ззаду додали кулеметну точку, для чого довелося переробити хвостову частину, вона стала двокілевою. До кінця квітня екіпаж старшого лейтенанта Лаврова встиг здійснити кілька бойових польотів, збивши 2 німецьких винищувачі.

24 квітня зі штабу армії було отримано завдання нанести удар по штабу 22-ї турецької дивізії, який базувався у фольварці Хуциско (район Липиця Дольня). Для цієї операції 25 квітня залучили “Ілля Муромця-ХІІІ” воєнльота штабс-капітана Клембовського, який знаходився в Ягельниці. На корабель взяли бензину і масла на 4 години польоту, 6 пудових фугасних бомб і 4 кулемети (1 “Віккерс”, 1 “Льюїс” і 2 “Мадсена”). Зі скинутих на фольварк Хуциско бомб, чотири потрапили у будівлю фольварка і викликали там пожежу. На зворотному шляху, за 10 верст від позиції, в районі с. Мечищув, корабель атакували три ворожих винищувачі типу “Фоккер”. Екіпаж не тільки витримав цей бій, але й вийшов із нього переможцем, збивши два винищувачі. На “Іллі Муромця ХІІІ” було легко поранено в голову моториста, старшого унтер-офіцера Голубця. Апарат також отримав пошкодження. Свідчення про збиття “Муромцем” ворожих машин доставили в штаб армії з частин військ, які займали позиції у цьому районі, через штаб 41-го армійського корпусу. Капітан Клембовський після цього повітряного бою отримав телеграму від Головнокомандувача Південно-Західного фронту такого змісту: “Головком наказав передати подяку всьому складу екіпажу “Іллі Муромця ХІІІ” за дії у повітряному бою 25 квітня в районі с. Мечищув. Сухомлін.”

Загибель екіпажу Лаврова

28 квітня 1917 р. (за іншими даними, 29 квітня) — один із найбільш сумних днів ескадри. Під час чергового бойового вильоту поблизу села Доброводи загинув військово-морський льотчик, командир “Муромця-І”, учасник знаменитого перельоту Санкт-Петербург — Київ і назад, один із найкращих друзів Сікорського, старший лейтенант Георгій Іванович Лавров, а з ним — помічник-воєнльот, поручик Вітковський, лейтенант Шокальський, артофіцер-підесаул Отршасул, кулеметник-прапорщик Балашов і старший моторист-старший унтер-офіцер Сафронов. Це був єдиний за всю війну екіпаж “Іллі Муромця”, який загинув у повному складі під час бойових дій на території України.

Лавров був відмінним пілотом, хорошим бойовим командиром корабля та загону, чудовою людиною і товаришем. Будучи на Ризькому фронті в Зегевольді, він надзгодня своїми бомбами німецької війська у найнесподіваніші для них моменти, незважаючи на відстань від свого аеродрому. Він показував приклад бойової активності своїм підлеглим і множив славу “Муромців”. Лаврова було нагороджено Георгіївським Хрестом 4-го ступеня і всіма орденами за бойові заслуги. Поза чергою пілоту присвоїли звання старшого лейтенанта. Лавров першим здійснив нічний політ, бомбардуючи ст. Мітава.

Шість труп привезли до Вінниці й урочисто поховали. Над похоронною процесією літали два “Муромці”, “Вуазен” і три С-16, проводячи в останню путь своїх товаришів. На похоронах був присутній і Ігор Сікорський. Відспівування екіпажу проходило в церкві Воскресіння Христова, яка збереглася до сьогодні (знаходиться за адресою м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 5), а ось місце поховання і кладовище з часом було втрачено і, на жаль, до теперішнього часу не відоме.

Далі буде.

Володимир Дерновий.

Албанія поповнила вертолітний парк

Албанія отримала останній із чотирьох транспортних вертольотів AS532AL Cougar виробництва Airbus Helicopters. Про це повідомляє Jane's з посиланням на міноборони країни. Контракт на придбання вертольотів Албанія підписала ще у 2009 році. Його вартість становила 102,7 мільйона доларів.

Загалом угодою було передбачено придбання п'яти гелікоптерів: два військово-транспортних Cougar, один – для евакуації поранених, один пошуково-рятувальний і один вертоліт для перевезення особливо важливих осіб, який, до речі, зазнав катастрофи у 2012 році під час випробувального польоту. Тоді, як компенсацію, Албанія здійснила запит на два легких багатоцільових EC145.

Їх поставка повинна завершитися в другій половині наступного року.

AS532 має екіпаж із двох осіб і може перевозити до 20 пасажирів. Максимальна швидкість польоту вертольота – 278 кілометрів за годину, дальність польоту – 573 кілометри. Крім Албанії Cougar стоять на озброєнні ще десятки країн, включаючи Францію, Бразилію і Саудівську Аравію.

ТЕОРИЯ

Росія розробляє нову військову доктрину

Днями російський президент повідомив про завершення розробки низки документів у галузі оборони, що визначають цілі, напрямки діяльності і вигляд збройних сил на найближчі 10 років. Вочевидь, йдеться про нову держпрограму озброєнь, нову редакцію воєнної доктрини і "Білу книгу" з питань оборони.

Російська держпрограма озброєнь на 2010-2020 роки, фінансування якої перевищувало 20 трильйонів рублів, в умовах падіння світових цін на нафту та економічних санкцій виявилася невідомою для країни. І навіть найзатятіші її лобісти в російському уряді після холодного душу чергової хвилі санкцій заговорили про необхідність приведення економічних показників до реально обґрунтованих. На думку експертів, наступна програма, розрахована на 2016-2025 роки, буде дещо скромнішою. Так, знизяться апетити на виробництво літаків, вертольотів, атомних підводних човнів, кораблів та допоміжних суден.

Стосовно нової редакції воєнної доктрини, її необхідність обґрунтовується різкими змінами геополітичної обстановки в останній час і виникненням нових загроз військового характеру. Поки що вона остаточно не прийнята. Не публікувалися навіть робочі напрацювання, тому говорити про неї зарано. Варто лише нагадати, що попередня військова доктрина була затверджена в 2000 році і проіснувала як основоположний документ щодо поглядів держави на безпеку складову аж до прийняття чергового документа в лютому 2010 року.

ПРАКТИКА БЕЗПЕКИ

Внаслідок зростання агресивності у політиці Кремля Командувач Сухопутних сил США генерал-лейтенант Бен Ходжес заявив про рішення Альянсу щодо продовження перебування військових в балтійських країнах та Польщі. Ці сили були тимчасово направлені ще у квітні цього року через ситуацію в Україні.

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг.

У НАТО говорять про зміну геополітичної ситуації

Підрозділи Сухопутних сил США перебувають у Польщі та країнах Балтії на ротаційній основі і постійно беруть участь у проведенні спільно із підрозділами союзників різного роду навчань. Відзначимо, що саме на основі цих сил Литва формує міжнародний батальйон.

Окрім пролонгації перебування військ в Альянсі прийнято рішення про вимушене нарощування військового потенціалу. Про це заявив заступник генерального секретаря НАТО Олександр Вершбоу. За його словами, цей процес триватиме доки Росія не перестане порушувати основні принципи міжнародного права та підривати міжнародний порядок. Вершбоу підкреслив, що російська влада відкрито почала гібридну війну проти України, прикриваючись "недержавними суб'єктами". "Російська гібридна війна, – зазначив він, – це військове залякування у

поєднанні із замаскованим вторгненням, прихованими поставками зброї, економічним шантажем, дипломатичним лукавством і дезінформацією".

Про реальність загрози світовій безпеці з боку Росії днями заявив і очільник Альянсу Єнс Столтенберг, в рамках виступу на Парламентській асамблеї НАТО в Гаазі. За словами посадовця, у той час, коли країни альянсу суттєво скоротили витрати на військові потреби, за п'ять останніх років Росія на 50 відсотків збільшила витрати на оборону.

"У мирні часи було правильним скорочувати витрати на оборону. Однак ми живемо не в мирні часи, – наводить слова генсека НАТО агентств Фра. – Конфлікт на сході України, нестабільність на Близькому Сході і в Північній Африці – все це свідчить про зміну геополітичної ситуації у світі".

САНКЦІЇ

Президент Франції призупинив поставку "Містралів"

Президент Франції Франсуа Олланд прийняв рішення відтермінувати поставку до Росії першого вертольотоносця типу "Містраль". У офіційній заяві Єлисейського палацу йдеться, що основною причиною такого рішення є ситуація в Україні, яку, очевидно (прим. редакції), так не бажає покращити офіційний Кремль. В заяві йдеться, що це рішення залишатиметься в силі до появи нового розпорядження стосовно вивчення запиту на дозвіл поставки Росії першого корабля.

Нагадаємо, перший десантний вертольотоносець типу "Містраль", корабель "Владивосток", відповідно до надісланого російській стороні запрошення, мав бути переданий Францією російському Військовоморському флоту ще 14 листопада. Росія, у разі невиконання зобов'язань французькою стороною з постачання "Містралів" до кінця листопада, пригрозила серйозними фінансовими претензіями за зрив контракту. Втім, поки що офіційних претензій Москва не оголошувала.

ПРІОРИТЕТИ

Ставка на бомбардувальники

У середині листопада здійснив політ перший модернізований за "великою" програмою стратегічний бомбардувальник Ту-160. Політ тривав 2 год 40 хвилин. Літак піднявся в повітря з заводського аеродрому у Казані. Як відзначає janes.com, в рамках модернізації машина отримала нову РЛС і вдосконалену авіоніку. Решта частина модернізації не розголошується.

ВПС Росії мають на озброєнні 16 літаків цього типу. Бомбардувальник може нести 12 крилатих ракет великої дальності Х-555 (AS-15 Kent) розробки НВО "Радуга" і бомби з лазерним наведенням. Перший модернізований за спрощеною програмою літак був прийнятий на озброєння в квітні 2008 року. За повідомленнями представників російських ВПС, Ту-160 залишатиметься на озброєнні до 2030-х років, поки не будуть замінені новими літаками, випробування яких планують роз-

почати приблизно в 2020 році.

Варто додати, що саме стратегічні бомбардувальники останнім часом все частіше застосовуються Росією як засіб демонстрації військової могутності на тлі кризи в Україні. За останні місяці кількість польотів російських бомбардувальників над європейським повітряним простором значно збільшилася. А після останніх заяв російського керівника військовий НАТО очікують на збільшення присутності й в інших регіонах світу.

АВІАЦІЯ

Великобританія отримала перший А400М

Королівські ВПС Великобританії отримали перший із 22 замовлених військово-транспортних літаків А400М. Про це повідомляє Flightglobal. 17 листопада 2014 літак прибув на авіабазу "Брайз Нортон", виконавши переліт з аеродрому концерну Airbus в іспанській Севільї. Транспортник отримав бортовий номер "ZM400". Днями має відбутися офіційна церемонія прийняття літака на озброєння Королівських ВПС.

Варто зазначити, що відповідно до існуючого графіка, Великобританія вже до кінця 2014 року має отримати ще два А400М. Минулого місяця другий британський літак вже здійснив перший політ. З часом нові військово-транспортні літаки замінять у складі британських Королівських ВПС застарілі транспортники С-130К Hercules. У Королівських ВПС очікують, що останній, 22-й, транспортник стане до строю в 2018 році.

Поставка серійних транспортників А400М замовником здійснюється концерном Airbus з осені 2013 року. Перші два були поставлені ВПС Франції, які на даний час успішно здійснюють його експлуатацію. Усього замовники повинні отримати 174 транспортника А400М. Окрім Франції та Великобританії літаки постачатимуться до Німеччини, Іспанії, Великобританії, Туреччини, Бельгії, Малайзії та Люксембургу.

Сторінку підготував Сергій Клименко.

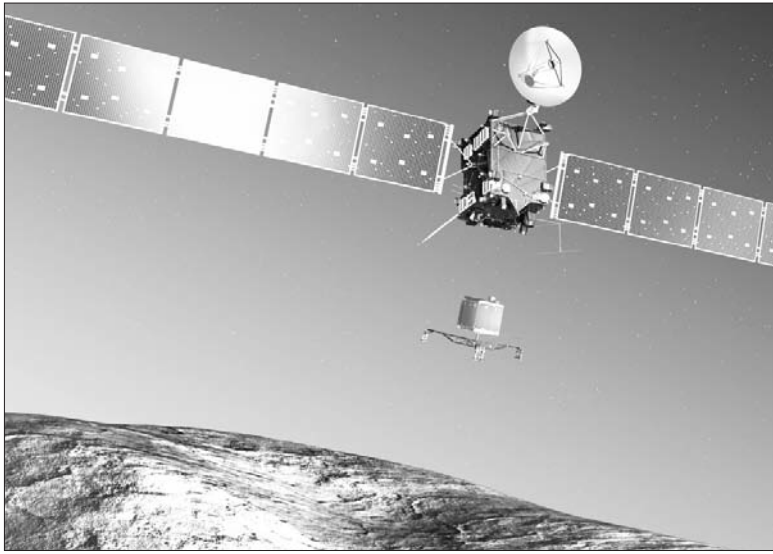
КОМЕТОЗНАВСТВО

Місія Розетти повністю переходить в наукову фазу

Із завершенням місії посадкового модуля Філі апарат Розетта продовжить своє видатне дослідження, перебуваючи на орбіті комети 67P/Чурюмова-Герасименко протягом наступного року, у міру того, як комета буде наближатися до Сонця.

Тоді як місія модуля завершилася після 64 годин роботи, коли вичерпався запас енергії його батарей, місія Розетти далека від завершення. Апарат досі перебуває в чудовому стані, і всі інструменти на його борту функціонують, як і очікувалося.

– Разом із завершенням посадки модуля Філі, Розетта продовжить рутинні наукові вимірювання, і ми перейдемо до фази супроводу комети, – сказав Андреа Аккомаццо, керівник польоту. –

Фаза збору наукових даних продовжиться і в наступному році, у міру того, як ми наближаємося разом з кометою до Сонця, проходячи 13 серпня через перигелій – максимальне зближення – на відстані в 186 млн км від нашої зірки. Додаткові запуски двигунів допомогли скорегувати орбіту, щоб вивести апарат на висоту у 30 км над кометою.

Починаючи з наступного тижня, орбіта Розетти буде обрана і спланована, ґрунтуючись на вимірах наукових датчиків. Після прибуття 6 серпня до комети орбіта підбудовувалася під вимоги апарата, що спускається.

3 грудня космічне судно переміститься на висоту близько 20 км на 10 днів, після чого воно повернеться на колишню висоту в 30 км.

– Хочеться розташувати космічний апарат якомога ближче до комети, перш ніж її активність стане занадто сильною, щоб підтримувати близькість орбіт, – додав керівник польоту. – Орбіта, що відповідає висоті у 20 км, буде використана науковими групами для складання карти великих частин ядра у високій якості, а також для збору газу, пилу та плазми при зростаючій активності.

ПЕРСПЕКТИВА

Китайські дослідники планують марсіанську місію на 2020 рік

Китайські вчені назвали приблизну дату відправки марсохода. Можливо, місія почнеться у 2020 році, як повідомили державні ЗМІ, оскільки країна інвестує мільярди в свою космічну програму і працює над тим, щоб наздогнати США і Європу.

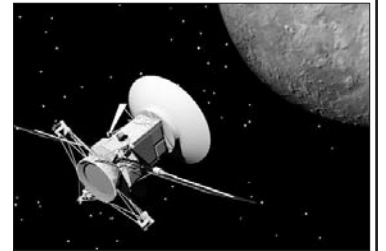
І хоча уряд офіційно не анонсував свої плани щодо марсіанської місії, чиновники з Китайського національного космічного управління в даний час намагаються включити питання у порядок денний і почати попередні дослідження, повідомляє агенція China Daily.

– Ми плануємо розпочати марсіанську місію в 2020 році. Вона включатиме перебування на орбіті, приземлення і пересування. Іншим країнам знадобляться кілька місяців, щоб досягти цих трьох кроків, – зазначив Пен Тао, експерт в космічній галузі.

Заяви з'явилися менш ніж за тиждень після дебютної демонстрації прототипів марсохода на Китайській міжнародній авіаційній та аерокосмічній виставці.

Останні зусилля Китаю були спрямовані на вивчення Місяця. Перший національний місяцехід Юйту був запущений наприкінці

минулого року, але він зазнав багатьох проблем з механікою. Щоб успішно пересуватися складною марсіанською місцевістю, майбутній марсохід буде більший за розміром від Юйту.

На даний час учені зосереджені на відправці пілотованої місії до Місяця і безпечному поверненні зразків на Землю. Перша спроба Китаю відправити супутник на орбіту Марса відбулась у 2011 році, коли російська ракета-носіє не змогла вивести корисне навантаження з орбіти Землі.

ПЛАНИ

ЄКА запустить легкий космічний корабель

Європейське космічне агентство (ЄКА) запустить свій легкий космічний корабель 11 лютого 2015 р. Про це повідомила корпорація Arianespace.

Проект називається "Експериментальний корабель проміжного класу" – IXV (Intermediate Experimental Vehicle).

Раніше планувалося, що апарат буде виведений на орбіту ракетою "Вега", запуск якої буде здійснено з космодрому в Куру (Французька Гвіана) 18 листопада. Проте надалі за спільним рішенням ЄКА та Французького центру космічних досліджень запуск був перенесений на більш пізній термін.

Згідно з неофіційними даними, французькі експерти встано-

вили, що траєкторія польоту, якої мало намір дотримуватися ЄКА для свого корабля, не відповідає тим параметрам, які могло забезпечити місце розташування космодрому і його легкий носій "Вега".

Легкий корабель повинен бути виведений на висоту в 450 км, з якою йому належить зробити вхід в земну атмосферу і потім впасти в одному з районів Тихого океану, де він буде знайдений пошуковою групою.

Вартість проекту створення корабля IXV – € 150 млн.

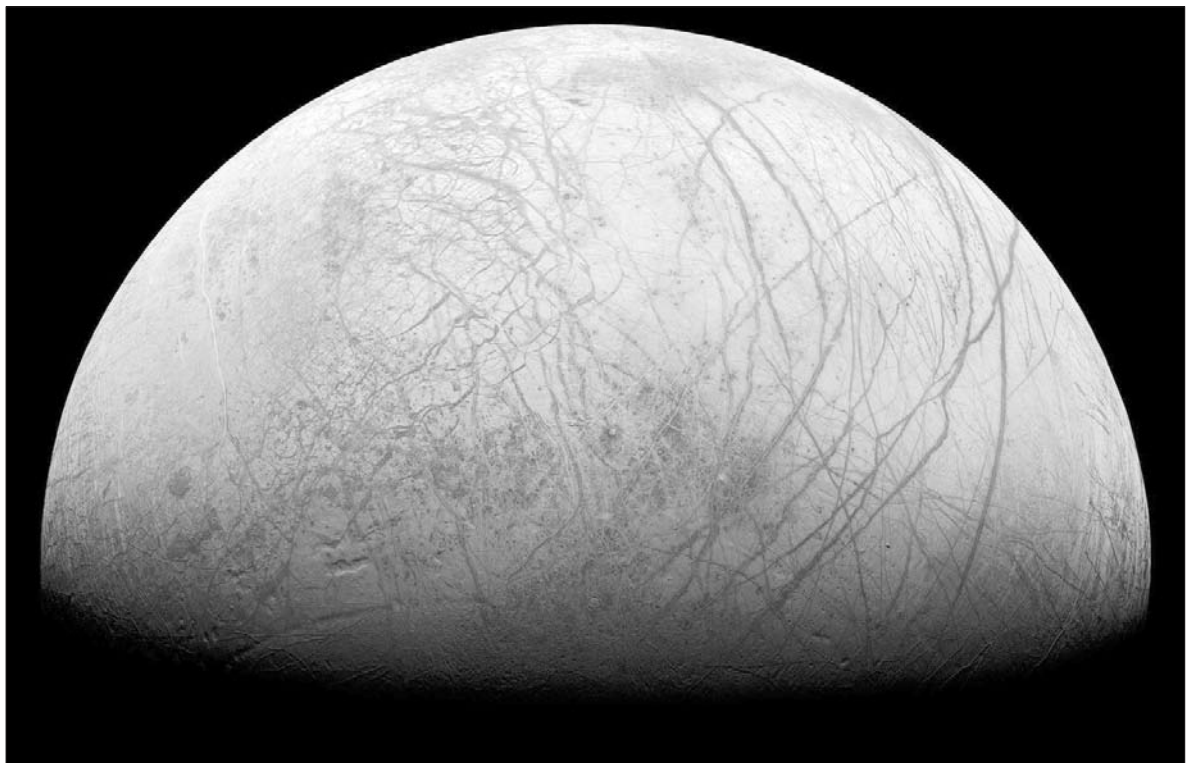

РАЗОМ В КОСМІЧНУ ДАЛЬ

DSCOVR доставлено на космодром

Космічний апарат Deep Space Climate Observatory доставлений з Центру космічних польотів імені Годдарда (Меріленд, США) на космодром на мисі Канаверал (Флорида, США). Протягом найближчих двох місяців він пройде на космодромі передстартову підготовку, після чого його запустять в космос за допомогою ракети-носія Falcon-9. Орієнтовна дата старту – 23 січня 2015

DSCOVR – спільна місія NASA, NOAA і ВПС США. Апарат повинен бути виведений в точку лібрації L1, де пропрацює протягом наступних п'яти років. У його завдання входить вивчення космічної погоди та сонячного вітру.

NASA опублікувало оновлений вигляд Європи

Вчені створили нову версію того, що, можливо, є найкращим зображенням Європи – крижаного супутника Юпітера. Мозаїчне зображення було отримане наприкінці 1990-х років космічним кораблем Галілео агентства NASA. Вперше NASA публікує оновлене за допомогою сучасних засобів обробки зображення. Цей вид Європи відрізняється тим, що демонструє значну частину поверхні Місяця при високій роздільній здатності.

Рання версія цього зображення з більш низькими характеристиками, опублікована в 2011 році, характеризувалася сильно поліпшеними кольорами. Нове зображення більш наближене до того, як би воно сприймалося людським оком. Ентузіасти, що працюють з космічними зображеннями, створювали власні версії цієї картини, використовуючи загальнодоступні дані, але NASA досі не публікувало свої версії, використовуючи наближені до натуральних кольорів.

На зображенні представлені довгі, вигнуті і лінійні особливості в яскравій крижаній оболонці Місяця. Вчені прагнуть з'ясувати,

чи містять червонувато-коричневі структури та інші розкидані по поверхні позначки підказки, які вказують на геологічну історію Європи і хімічний склад світового океану, що, як вважається, знаходиться під льодом. Довгі, лінійні розломи і хребти, котрі перетинають поверхню, перериваються областями з порушеною структурою, де поверхня з крижаною кіркою розламувалася і повторно заморожувалася, формуючи нові структури. Зміна кольору на поверхні пов'язана з різницею в типах і розташуванні геологічних особливостей. Наприклад, білі і блакитні області – місця скупчення відносно чистої

водяної криги, тоді як червонуваті і коричневі області містять відмінні від льоду компоненти в більш високих концентраціях. Полярні області, видимі ліворуч і праворуч на цьому зображенні, більш блакитні, ніж в екваторіальній області, яка виглядає більш білою. Вважається, що зміна кольору пов'язана з різницею в розмірі крижаних зерен.

Щоб отримати дане зображення, були об'єднані знімки, отримані з фільтрами ближнього інфрачервоного випромінювання, а також зеленого і фіолетового кольору видимого діапазону. Масштаб становить 1,6 км/піксель.

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ
1 – 7 грудня

1 грудня 1909 р. встановлено абсолютний світовий рекорд висоти польоту – 453 м, Г.Латам (Великобританія) на літаку “Антуанет”.

1 грудня 1924 р. встановлено абсолютний світовий рекорд швидкості польоту – 448,15 км/год, А.Бонне (Франція) на літаку “Фербуа У-2”.

1 грудня 1949 р. здійснив перший політ важкий дальній бомбардувальник Ту-80, екіпаж Ф.Ф.Опадчого.

1 грудня 1969 р. відбувся перший політ “Боїнг-747” з Сіетла в Нью-Йорк з 191 пасажиром.

1 грудня 1997 р. створено ВМЦ ВПС ЗС України (нині Військово-медичний клінічний центр Центрального регіону).

2 грудня 1974 р. здійснено запуск КК “Союз-16”, О.В.Філіпченко, М.М.Рукавішников.

2 грудня 1939 р. відбулось відкриття міжнародного аеропорту Ла Гуардія у Нью-Йорку.

2 грудня 1970 р. відбувся перший політ (по-літакового) бойового СВВП Як-38 (Як-36М); В.Г.Мухін.

3 грудня 1944 р. створена міжнародна організація цивільної авіації – ІКАО. Вона займається питаннями безпеки польотів, розвитку авіаційної техніки, авіаліній, аеропортів, повітряної навігації.

3 грудня 1982 р. здійснено жіночий світовий рекорд підйому максимального вантажу на 2000 м – 25110 кг; І.А. Копець на Мі-26 з двигунами Д-136.

4 грудня 1894 р. встановлено світовий рекорд висоти польоту – професор А.Берсон (Німеччина) підняв повітряну кулю на висоту 9615 м.

4 грудня 1969 р. прийнятий на озброєння Ту-16К-26.

4 грудня 1990 р. завершився навколосвітній переліт (50005 км за 72 години 16 хв 15 с, 7 світових рекордів) Ан-124 “Руслан” з ТРДД Д-18Т через два полюси Землі з трьома проміжними посадками.

5 грудня 2003 р. відбувся перший запуск запорізького допоміжного ГПД АІ-450МС для Ан-148.

6 грудня 1944 р. здійснив перший політ одномісний реактивний винищувач He-162 конструкції Е.Хейнкеля (Німеччина).

6 грудня 1956 р. льотчик НДІ ВПС Н.І.Коровушкін досяг на МіГ-19СВ (висотному перехоплювачі полегшеної конструкції) висоти 20740 м.

6 грудня 1991 р. Верховна Рада України затвердила Закони “Про оборону України”, “Про Збройні Сили України”, якими проголошено створення Збройних Сил України.

6 грудня 1996 р. Генеральна Асамблея ООН проголосила 7 грудня Міжнародним днем цивільної авіації.

7 грудня 1940 р. наказом НКО введено нове найменування бойових літаків (за скороченими прізвищами головних конструкторів – з непарними порядковими номерами для винищувачів, парними – для бомбардувальників). Винищувачі Яковлева – Як-1, -3, -5; Мікояна і Гуревича – МіГ-1, -3; Лавочкина, Горбунова і Гудкова – ЛаГГ-1, -3; бомбардувальники Петлякова – Пе-2; Єрмолаєва – Ер-2; Яковлева – Як-2, -4; Сухого – Су-2; Архангельського – Ар-2; Льюшіна – Іл-2.

7 грудня 1941 р. відбувся напад авіаносних і підводних сил флоту Японії на головну військово-морську базу США Перл-Харбор – найвіддаліша за ефективністю військова операція Збройних сил Японії.

7 грудня 1955 р. льотчик-випробувач А.Г. Кочетков зробив перший політ на дослідному Су-7 (С-1).

7 грудня 1959 р. почалися державні спільні випробування винищувача-бомбардувальника Су-7Б (С-22).

7 грудня 1994 р. відбувся перший політ багатоцільового транспортного Т-101 “Грач”. Це “наступник” трудівника Ан-2.

Летом-осенню 1939 года лётчик Мошковский воевал на Халхин-Голе, командовал звеном 56-го истребительного авиационного полка. Совершил 120 боевых вылетов, в воздушных боях лично сбил 4 самолёта противника, награждён орденом Красного Знамени.

После Халхин-Гола и до самого начала Великой Отечественной войны лётчик Мошковский продолжал службу на должности командира эскадрильи в Забайкальском военном округе.

С июня 1941 года старший лейтенант С.Мошковский – в действующей армии. Сражался на Западном, Центральном и Брянском фронтах.

Уже за первый месяц боёв командир эскадрильи 184-го истребительного авиационного полка 11-й смешанной авиационной дивизии Брянского фронта старший лейтенант Степан Мошковский совершил 64 боевых вылета, лично сбил 2 и в паре 3 самолёта противника. А 1 августа 1941 года,

ГЕРОІ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ-ЛЬОТЧИКИ

Через войны, фронты и испытания

Степан Мошковский родился 27 ноября 1914 года на украинской земле, в селе Темрюк (ныне село Старченково Володарского района Донецкой области), в семье крестьянина. После окончания неполной средней школы и 2 курсов сельхозтехникума в городе Приморск Запорожской области, работал десятником на шахте. В 1936 году был призван в ряды Красной армии. А уже через год выпускник Харьковской военной школы пилотов служил в Ленинградском военном округе на должностях командира звена, а чуть позже – штурмана авиационной эскадрильи.

возвращаясь на И-16 с боевого задания, он встретил 2 бомбардировщика Ju-88. Решил их атаковать, но сам попал под огонь пары “Мессершмиттов”. Мгновенно развернувшись, в лобовой атаке таранил одного из них. Свой самолёт с разрушенным стабилизатором и пробитым колесом мастерски посадил на аэродроме.

За образцовое выполнение боевых заданий командования, мужество, отвагу и героизм, проявленные в борьбе с немецко-фашистскими захватчиками, Указом Президиума Верховного Совета СССР от 11 ноября 1941 года старший лейтенант Мошковский Степан Филиппович удостоен звания Героя Советского Союза с вручением ордена Ленина и медали “Золотая Звезда”.

Вскоре после этого С.Мошковский был назначен помощником командира 32-го истребительного авиационного полка 43-й истребительной авиационной дивизии Западного фронта. В декабре 1941 года был тяжело ранен и до октября 1942 года находился в госпитале. После излечения назначен командиром эскадрильи 180-го (с ноября 1942 года – 30-го гвардейского) истребительного авиационного полка, в составе которого воевал до марта 1943 года.

Всего за период Великой Отечественной войны совершил 280 боевых вылетов на И-16, “Харрикейн” и Р-39 “Аэрокобра”, провёл 72 воздушных боя, в которых сбил 14 самолётов противника лично и 17 – в группе.

С марта 1943 года и до последних секунд жизни работал лётчиком-испытателем в ЛИИ. Провёл ряд ответственных испытаний по доводке и определению лётно-тактических данных боевых машин. Поднял в небо и провёл испытания истребителей Ла-156, Ла-150Ф, Ла-200, Р-47 “Тандерболт”, Ли-2 с моторами АШ-82ФН, Ту-4. Участвовал в испытаниях Пе-2И, МиГ-8 “Утка”, Ла-152, Ла-160, Ла-174ТК, Ту-16, в испытаниях по заправке истребителя МиГ-19 от Ту-16. В 1947-49 годах с самолётов Пе-2 и МиГ-9УТИ, пилотируемых С.Мошковским, были выполнены первые в стране катапультирования парашютистом-испытателем Г.Кондрашовым. Провёл ряд сложных испытаний, в том числе систем дозаправки самолётов в воздухе, являлся одним из ведущих испытателей тяжёлого бомбардировщика Ту-4. Всего освоил 60 типов самолётов, из них – 9 иностранных.

18 марта 1958 года лётчик-испытатель 1-го класса полковник Степан Мошковский трагически погиб при проведении испытательного стратегического бомбардировщика М-4 конструктора В.Мясищева.

НЕЗВИЧАЙНІ ЛІТАКИ

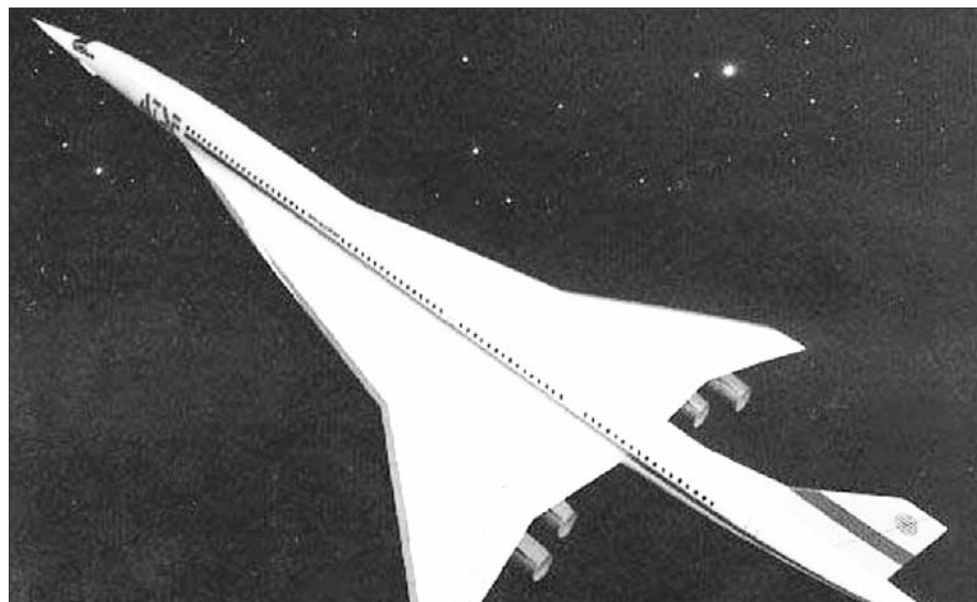
Супер-Конкорд – лайнер завтрашнего дня

Поскольку эксплуатация знаменитого “Конкорда” должна была завершиться в 2005 году, в 90-х в Европе начались работы по созданию его преемника. Согласно рыночным прогнозам, потребность в сверхзвуковом пассажирском самолёте нового поколения в 2007-2025 оценивается как минимум в 500 самолётов. Для снижения стоимости билетов до уровня 120% от стоимости полёта на дозвуковом лайнере необходимо вдвое увеличить вместимость и дальность сверхзвукового лайнера.

К началу 90-х годов фирма Aerospatiale начала работать над проектом АТSF. При скорости М=1,8...2,2 и взлётной массе 220 т он рассчитывался на перевозку 200-300 пассажиров на дальность 8000-12000 км. Машина должна стать значительно экологически чище и экономичнее (расход горючего – 4,5 кг на 1 пассажира на 100 км полёта против 10 л у “Конкорда”). Стоимость проекта оценивалась до 80 млрд франков.

Эта же фирма разрабатывала гиперзвуковой пассажирский самолёт АGV со скоростью М=5 при высоте крейсерского полёта свыше 25-30 км, за пределами озонового слоя. При взлётной массе 300 т с 200 пассажирами на борту он смог бы совершать перелёт из Парижа в Токио или в Лос-Анджелес за 2-3 часа. Гиперзвуковой пассажирский самолёт должен иметь 4 или 6 турборакетнопрямоточных двигателей суммарной тягой 120000 кгс, работающих на жидком метане.

Для разработки сверхзвукового пассажирского самолёта европейцам необходимо вкладывать в разработку 150\$ млн ежегодно. А на 1994 г. объем правительственной подде-

ржки программ был недостаточным. Тем не менее, фирмы Aerospatiale и British Aerospace, создавшие Concorde, а также DaimlerChrysler Aerospace (DASA) в апреле 1994 года объединили свои предварительные проекты в Европейскую сверхзвуковую программу исследований (European Supersonic Research Programme, ESRP). Их целью было создание СПС нового поколения к 2010 году, который мог бы перевозить 250-300 пассажиров 3-мя классами на расстояние более 10000 км с крейсерской скоростью 2,2М при расходе топлива на пассажира вдвое меньше, чем у Concorde. Такой самолёт был бы весьма эффективен на трансокеанских линиях, в первую очередь на Тихом океане. Проект получил название Alliance (Альянс).

В качестве главной цели программы была не постройка самолёта, а оценка технической и экономической возможности создания СПС-2 с изучением ключевых технологий в области аэродинамики, силовых установок, новых материалов, самолётных систем и оборудования, интеграции планера и силовой установки.

Как и Concorde, новый самолёт проектировался по схеме “бесхвостка”, что отличает его от аналогичного американского проекта НSСТ. Проект “Альянс” был отложен по финансовым соображениям, но позднее он был существенно доработан и стал рассматриваться как Европейский вариант СПС-2 (ЕССТ).

*Підготував Олексій Тригуб.
“Крила України”.*

НА МЕЖІ ЕПІДЕМІЇ

Вірус Ебола в ДР Конго в цілому подолано

Геморагічна лихоманка Ебола – вірусне інфекційне захворювання, основний резервуар якого знаходиться в країнах Африки. Інкубаційний період складає від двох до 21 дня. Летальність – від 50 до 90%. Лихоманка Ебола поширюється через контакт з кров'ю або виділеннями інфікованої людини.

Жертвами лихоманки Ебола стали близько п'яти тисяч людей. Більшість смертельних випадків припадає на Ліберію, Сьєрра-Леоне і Гвінею, випадки також зафіксовані в Нігерії, Сенегалі, Малі, Іспанії, США.

Експерти ВООЗ вважають, що реальна кількість жертв епідемії набагато більша і навряд чи піддається обчисленню. Адже багатьох африканців, що заразилися, рідні приховують від лікарів, залишають помирати вдома, а трупи ховають, спалюють. В гвінейському місті Масента натовп і зовсім розгромив дослідний центр руху "Лікарі без кордонів", вважаючи, що саме білі доктори винні в повністю знищено, європейських докторів врятувала поліція, відкривши стрілянина в повітря. Волонтерська місія заради власної безпеки змушена була покинути регіон.

Перевіряючи ліків чи вакцин проти Еболи наразі немає. В той же час медсестра Ненсі Райтбол та лікар Кевін Брентлі, які захворіли у Ліберії, повністю одужали. На спеціальному літаку їх доставили до США, медики пройшли курс інтенсивного лікування експериментальним препаратом ZMapp.

В 2014 році українські миротворці в Африці опинилися в країнах ризику. До вашої уваги інтерв'ю з представником медичної служби 18-го окремого вертолітного загону Місії ООН зі стабілізації в ДР Конго підполковником медичної служби В'ячеславом Ковалем:

– Розкажіть, будь ласка, яка ситуація з Еболою у регіоні, де знаходиться табір українців, і там, де вони виконують завдання?

– У місцях базування 18 окремого вертолітного загону Місії ООН зі стабілізації у ДР Конго (МООНСДРК) та в місцях виконання поставлених завдань, випадків захворювання на вірус Ебола не зафіксовано. А саме – на сході країни, в провінції Північне Ківу, м. Гома та в провінції Орієнтале, м. Бунія. Саме в цих провінціях українські миротворці виконують поставлені завдання.

В той же час, випадки захворювання на вірус Ебола зафіксовані за 1200 км від місця розташування українського миротворчого контингенту на північному заході ДР Конго в провінції Екватор (для порівняння, як відстань від Луганська до Ужгорода – Авт.).

– Чи є загиблі серед місцевих жителів та яка їх кількість?

– Вперше в світі вірус виявили в 1976 в ДР Конго. З того часу вірус в цій країні забрав біля 800 життів. Слід відмітити, що штам місцевої Еболи відрізняється і не пов'язаний з епідемією, яка охопила західну частину Африки.

В 2014 році в ДР Конго спалахнула вже сьома епідемія вірусу Ебола. Перший випадок підтверджений 24 серпня. Загалом підтверджено близько 70 випадків захворювання на вірус Ебола. 49 чоловік померло, в тому числі 8 лікарів. Під наглядом залишаються близько 290 контактерів.

1 вересня 2014 року Міністерство охорони здоров'я ДР Конго заявило, що має близько 45 днів, щоб перервати ланцюжок передачі смертельного вірусу. І, за міжнародної допомоги, це в цілому, вдалося.

Вчасно були вжиті адекватні заходи: у важкодоступних регіонах розгорнуто медичні пункти, відбулася санітарно-просвітницька робота з місцевим населенням (наочні матеріали, листівки тощо).

Розповсюдження вірусу в ДРК було локалізовано в межах північного заходу країни, в районі Локолія і Боенде (провінція Екватор). Це регіони з високою гідрографією, з великими річками – Ломела, Салонга і Тшуапа, забрудненими інтенсивною промисловою діяльністю.

Першопричинами захворювання вважається вживання в їжу м'яса мавп та летючих мишей, які є переносниками вірусу, низький рівень особистої та колективної гігієни. Крім того, що характерно, за місцевими звичаями, родичі померлих відверто нехтують правилами гігієни при тактильному контакті з

померлими.

В рамках боротьби з вірусом Ебола між урядом ДР Конго та міжнародними організаціями (ЮНІСЕФ, ООН, МООНСДРК, USAID, MSF та десятками інших) продовжується тісна співпраця в сфері медицини, логістики та телекомунікацій. Надаються вертольоти та літаки для транспортування обладнання і гуманітарної допомоги. В небезпечному районі розгортається польовий персонал, будується житловий табір, забезпечуються інші необхідні транспортні, телекомунікаційні, медичні можливості, в тому числі і ротація кадрів, тощо. В аеропорту Мбандака, столиці провінції Екватор, безперервно літаками та вертольотами Організації Об'єднаних Націй в заражені райони переправляється допомога ООН. В цілому організація виділила 1.5 млн дол. на боротьбу з Еболою лише в ДР Конго.

– Які заходи введено командуванням контингенту щодо запобігання захворювань Еболою?

– Щоб уберегтися від зараження, необхідно суворо дотримуватися всіх заходів безпеки, особистої та колективної гігієни, а також ізолювати хворих, щоб не заразитися самому, та запобігти поширенню захворювання у великих масштабах.

Український контингент МООНСДРК виконує ряд рекомендацій, розроблених медичним департаментом місії та Департаментом охорони здоров'я МО України. А саме: перед вживанням їжі обов'язково проводиться гігієнічна обробка рук антисептичними засобами;

проводиться санітарно-просвітницька робота, що включає усвідомлення шляхів розповсюдження та ознак перебігу хвороби, володіння методами профілактики захворювання, щоденний ретельний огляд особового складу з підвищеною температурою тіла, лекційні зняття на тему "Лихоманка Ебола";

щотижня медики загону беруть участь в практичних та теоретичних конференціях на базі індійського госпіталю III рівня. Зокрема, підполковник медичної служби В'ячеслав Коваль та капітан медичної служби Роман Скоропад стали учасниками конференції, присвяченої невідкладним заходам при виявленні хворого з підозрою на лихоманку Ебола серед миротворчого контингенту.

Для володіння ситуацією та заходами, що вживаються в місцях поширення епідемії, медична служба 18-го оовз підтримує жи-

вий контакт з медичною службою миротворчого контингенту в Ліберії. Для вчасного реагування на виклики щоденний контакт підтримується і з начальником медичної служби армійської авіації Командування Сухопутних військ ЗС України.

На сьогодні санітарно-епідеміологічний стан в загоні задовільний. Жодних підозр на захворювання лихоманкою Ебола чи на інші "екзотичні" хвороби немає. Наприклад, в ДР Конго поширені холера та СНІД. Нещодавно у провінції Південне Ківу в регіоні Рузізі, поблизу озера Танганьїка, було госпіталізовано біля 100 хворих на холеру.

– Чи введені спецзаходи, спецвимоги щодо контактування з місцевим населенням?

– Навіть після випадкового рукоприскання вірус може потрапити в організм здорової людини через мікротравми шкіри, а також у слизові носу, роту чи очей. Тому під час спалаху лихоманки Ебола в ДР Конго командиром загону було введено обмеження на контакти з місцевим населенням. І хоча на даний час ситуація стабільна, тим не менш, при виїзді із базового табору в місію, на аеродром чи в місто особовий склад 18-го оовз суворо дотримується заходів профі-

лактики та гігієни.

Головний запобіжний захід – суворе виконання санітарних вимог, а саме миття рук з милом, використання антисептичних засобів, ретельне миття фруктів та овочів, не вживання завідомо недоброякісної їжі, уникання тактильного контакту.

– Чи беруть участь наші медики або миротворці у заходах влади Конго щодо боротьби з Еболою?

– Вертольоти та літаки Місії ООН в провінції Екватор задіяні для надання необхідної допомоги, зокрема транспортування вертольотами медичного персоналу, постраждалих, розгортання необхідної логістичної інфраструктури, надання медичної допомоги тощо. За даними Міжнародної добровольчої організації "Медики без кордонів" лікування Еболи в провінції Екватор наразі проходить в надзвичайно важких умовах.

Тим не менше, у зв'язку з успішною локалізацією захворювання на північному заході країни, український контингент, який виконує завдання з нейтралізації діяльності незаконних збройних формувань на сході, в жодних заходах по ліквідації захворювання Ебола в ДР Конго не задіяний.

– Дякую за бесіду.

P.S. На сьогодні, за даними ВООЗ, ДР Конго може вважатися вільною від епідемії.

Руслан Семенюк.

Мартін Коблер, голова МООНСДРК, високо оцінює спільні зусилля:

– Я хотів би привітати уряд ДР Конго, Організацію Об'єднаних Націй, посланників організації "Лікарі без кордонів", які роблять надзвичайну роботу. Особливо я вражений їх самовідданістю і професіоналізмом у боротьбі з цією страшною хворобою, – сказав Мартін Коблер після відвідин населених пунктів Локолія і Боенде.

ЗАСНОВНИК:
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Свідоцтво про державну реєстрацію
видання: КВ 17301-6071/ПР від 17.12.2010 р.
Передплатний індекс 22242.
Газета видається з 27.08.1999 р.
Віддруковано у
ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед".
м.Вінниця, вул. Чехова, 12 А,
тел. (0432) 55-63-97

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точки зору авторів. Автор несе персональну відповідальність за достовірність фактів. Листування з авторами ведеться лише на сторінках газети. При передруку посилання на "Крила України" обов'язкове.

КОНТАКТИ:
21007 м. Вінниця,
вул. Червоноармійська, 105
тел: 067-587-02-96,
факс: 0432-59-60-48
Електронна адреса:
krula_ukr@ps.mil.gov.ua
krula_ukr@i.ua

Головний редактор
М. ПОПЛАВСЬКИЙ
Заст. головного редактора: С. Клименко.
Відповідальний секретар: О.Олександрович.
Дизайн та верстка: Н. Ярмілко.
Літературний редактор: О. Уретій.
Тир. 9525 Зам. № 142246.
Перший редактор Сергій Свенцицький

